

ek

OVITSNÉ
dearó!)
er étterme
RESTI,
erics Lafayette mögött

Havasnak, hogy Mad-
endülök kezébe jutni. A
tonai erőkkel összefogva
tejt ki. A kormány
st a védekezéshez szük-
nt mégis átlépték a fel-
anarés-folyót
6. (Rador.) A Havas je-
csapatok átlépték Man-
-Franceszei hid mellett.
vesztéségei igen nagyok.
bombázták az északi
lángokban áll.
er 16. (Rador.) A Reuter
etiek gyorsan nyomulnak
del-börtön felé, a meghó-
trányából. A kormány-
a Montana kaszárnyából.

tközések
eresztény

vonult rendőrséget pus-
végül katonaság álli-
det. Az összeütközések-
a, 28 sebesültje volt.
rt, sok villamoskocsit

meg-
akultáson
egejtését

edték a felvételre

sgatermet és a felvételre
nem engedték oda be-
vő jelöltek és a vasgár-
majdnem verekedésre ke-
k egészen a késő délutáni
tartották a Pasteur inté-
megakadályozták, hogy a
essen tartani.
ács fog határozni a fel-
miniszaról.

lmű cikke

evizlót akar,

nti megyében is csak 18
a magyar kisebbség. Ná-
olyan helyzetnek örvende-
mpontból felettle áll a ma-
r népi viszonyainak. Emle-
formra. Az együttműködés
atos, de az csak az ószin-
bős bizalmon és mindenké-
határok sérthetlenségé

Könyv- és Lapkiadó R. T.
Strada Baron L. Pop 10.
Fonszám: 8-61.

ENZURAT

ROMANIA
LEPOSTA

Taxa post-
plătite in
No. 224713.

10. Telefon: 301.
Havonta 110, negye-
évre 600, egészévre
földre: Havonta 2,
félévre 12, egészévre
mar. Hir-
detések díjazás szerint. Az „UJ
KELET“ az erdélyi és bánági zsi-
dóság egyetlen politikai napilapja.
Cikkünk utányomását csak a for-
rás megjelölésével engedjük meg.

Di Ramasetter Róbert
BUDAPEST

UJ KELET

ZSIDÓ POLITIKAI NAPILAP

Bérmertelen
leveleket nem
fogadunk el.
— Kéziratok
megőrzését és visszaküldését nem
vállaljuk. Főszerkesztő: dr. Marton
Ernő. Felelős szerkesztő: Jámor
Ferenc. Bucuresti szerkesztő: Hát-
szegi Ernő, Strada Cobăcescu 52.

Szerda, 1936. november 18.

5697. EV. XIX. ÉVF.
KISZLEV 3. 264. SZAM

Pánamerikai kongresszus

Mialatt Európa országai önmarcangoló
küzben készítik elő rklési és gazdasági
összeomlásukat, mialatt polgárháboruk bor-
zalmas tüze lángol a horizontokon: a nyugati
félgömbön a teljes megvalósulás felé halad
Pánamerika eszméje. Európában jóindulatu
de komolyan nem vehető idealistáknak deklá-
rálták Condenshowe-Calergi grófot, aki a
pán-európai eszmét propagálta és propagálja
ma is, meggyőző erővel rajzolja fel azt a
katasztrófabá vezető utat, amelyen Európa
az újabb háborúk, tehát a megsemmisülés
felé halad.

Mindzekkel szemben Rooseveltnél elnök, az
Északamerikai Egyesült Államok elnöke ma
hajóra szállott, hogy Latin-Amerika felé ha-
józék és Buenos Ayresben résztvegyen a pán-
amerikai konferencián. — holott faji, népi
és nemzeti tradíciók tekintetében Észak-
amerikát legalább olyan különbségek vá-
lasztják el Délamerikától, mint a latin Eu-
rópát a germán Európától.

De míg Európát a tradíció, a merővív és
megkötötté vált hagyományok a szakadék
szélére dobták, addig a hasonló ballasztok-
tól mentes Amerika felismerte a pán-ameri-
kai eszme hatalmas gazdasági, társadalmi
és politikai értékeit és igazi amerikai gya-
korlatossággal és gyorsasággal tör az élet-
revaló eszme megvalósítására.

Európai megkínzottságunk és kilátástá-
lanságunk fájdalmas nosztalgijával tekint-
tünk az Újvilág felé, amely Európából csak
azt mentette át életérős civilizációjába, ami
igazi érték, de eljettette mindazokat a káros
európai előítéleteket, amelyek fejlődésének
megkötői lehetnének.

Az amerikanizmus ellen — európai szem-
szögből nézvést — számos éles kritikai szem-
pont kínálkozik, de azt meg kell adni, hogy
ebben a fiatalos, sok tekintetben még éret-
len Amerikában olyan energiák szunnyadnak,
amelyeknek teljes kibontakozása rövidesen
minden tekintetben a fölgömb nyugati fe-
lét fogja a fehér civilizáció és haladás veze-
tőjévé emelni.

Amerika népei, a maguk ifju lendületük-
ben és gyakorlati érzésükkel meg fogják te-
remteni a maguk Pánamerikáját, míg Pán-
európa valószínűleg csak akkor fog meg-
valósulni, ha előbb romokban fog heverni
mind az a szellemi, erkölcsi és gazdasági ér-
ték, amiért érdemes lett volna megfém-
teni a béke és a boldogság Pán-európiáját.

A harmadik évforduló

November 13-ika névzetés évforduló volt
az ország életében. Ekkor múlt el három
éve, hogy I. G. Duca, a liberális párt elnöke
megkapta a kormányalakításra való meg-
bízást.

Izgalmas politikai események előzték meg
ezt a megbízást.

Vaida Sándor távozott az ország éléről,
altinek kormányzása alatt megkezdődött az
ország hangulatának és pártjainak jobbra-
tolódása.

Vaida támogatása mellett hallatlanul ki-
terebélyesedett a vasgárda agitációja és az
egész ország életében nagy hullámokat vetett
az akkor még friss hitlerizmus hatása alatt a
szélsőjobboldali mozgalom.

Duca a rendcsinálás és a demokratikus
kormányzás megvalósításának programjá-
val jött. Első ténykedése az volt, hogy be-
töltötte a vasgárdát. Es erre következett az,
hogy merénylők golyója a sinaiai állomáson
leterítette Ducát, az ország egyik legnagyobb
és legkiválóbb emberét és politikusát.

Tatarescu következő kormányon, aki
székfoglalójában arra tett ígéretet, hogy
folytatni fogja nagy elnökének és mesteré-
nek, I. G. Ducának a munkáját és az ő szel-
lemében fogja tovább vezetni az országot.

Három év nem nagy idő és mégis ez a rövid
időszak is elegendő történelmi perspekti-
vát nyújt annak megítélésére, hogy mennyi-
ben váltotta be a demokratikus rend biztosí-
tására vonatkozó ígéreteit a Tatarescu-kor-
mány.

Duca miniszterelnök a demokrácia védel-
mében hullott el — Tatarescu kormányának
megvédésére feláldozta a demokráciát.

Megválasztották a kamara és szenátus teljes tiszttakarát

Varsói utja után fogja megtartani külügyi beszámolóját
Antonescu külügyminiszter. Gurie érsek ügyében
interpellált a szenátusban Iorga

Bucuresti, november 17. A kamara tegnap
este folyamán az alelnökválasztást. A ház-
szabályok által megkövetelt többséget a kö-
vetkezők nyerték el: Fotino, Partenie Dan
és Em. Lobonțiu, akiknek megválasztását az
egész Ház helyesléssel fogadta. A Curentul
megjegyzte, hogy ez alkalommal Ardeal kép-
viselőit minden nehézség nélkül már az első
szavazásnál beválasztották. Ma újabb szava-
zást ejtenek meg a másik három alelnök ki-
jelölése végett.

A szenátusban háznagyoknak Alimanis-
teanul, Cosoiu, Damian, Marinescu, Diaco-
nescu és Zotta táborkot választották meg.
A szenátus titkárai Forfota, Georgescu, Ci-
mac Pauceti, Octavian Pop, V. Popescu,
Popescu-Dolj és Matei Vasiliu lettek. A
Curentul híradása szerint a titkárok meg-
választásától Boeriu szenátor és az összes
ardeali, valamint banati szenátorok tiltako-
zásuk jeléül tartózkodtak. A maj ülésen a
válaszfelirati bizottság tagjait jelölték ki,
amelynek elnöke Mihail Ramniceanu lesz,
majd a szenátus szünetét vesz ki magának.

A kamara választfelirati bizottsága tegnap
este összeült és elnökének Al. Donescut vá-
lasztotta meg. Előadóknak I. Vântu, a köz-
igazgatási ügyekről volt előadóját jelölték ki.
A Curentul tudni véli, hogy C. Zamfirescu
argemegyelői képviselőt fogják költségvetési
előadóvá választani.

Atszervezik a kormányt?
Gheorghiu ipar és kereskedelmi államtit-
kár lemondott. Lemondását elfogadták. He-

lyébe Marian, a kiviteli intézet igazgatóját
nevezik ki.

Az Adverul ezzel kapcsolatban a követke-
zőket írja: Bár hírül adták, hogy a kormány
mindennemű átszervezést az ünnepek utánra
halasztott, mégis valószínűnek látszik, hogy
Tatarescu igyekezni fog elégtételt szolgál-
tatni pártja néhány vezetőjének, akiket
bizonyos mértékben elhanyagoltak.

Csak varsói utja után tart kül-
ügyi beszámolót Antonescu

Az ellenzéki pártok elnökei, akik közül
többen nem vehetnek részt a kamara külügyi
bizottságának november 20-ra összehívott
ülésén, amikor Antonescu külügyminiszter
beszámolót tart a külpolitikai helyzetről, az
exponé elhagyására kérték Antonescut. A
külügyminiszter a maga részéről a kamará-
hoz és szenátushoz fordult, kérve, halasszák
el a 20-ra kitűzött ülést. Mivel 21 és 22 ün-
nep, 24-én pedig Antonescu Varsóba utazik,
az exponéza csak a külügyminiszter haza-
térése után kerül sor.

A varsói uttal kapcsolatban egyébként ma
délután fontos megbeszélés folyt le a külgy-
miniszteriumban Antonescu és Tatarescu mi-
niszterek között, amelynek során meg-
egyeztek abban, milyen beszámolót fog tar-
tatni a külügyminiszter a törvényhozó testü-
letek külügyi bizottságában. Az exponéza
csak Antonescu Varsóból való visszatérése
után kerül sor.

Tatarescu miniszterelnök válasza Iorga kérdéseire

Bucuresti, november 17. A szenátusban ma
a tegnapi ülésről szóló jegyzőkönyv felolvasá-
sa után megválasztották az egyes bizottsá-
gokat, majd Iorga professzor ismerteti azt a
levelet, amit Gurie metropolitától kapott. A
metropolita panaszkodik, hogy azt üzenték
neki, azonnal vonuljon be a Putan- vagy
Dragomir-kolostorba. Szükséges — hang-
súlyozta Iorga —, hogy ez a botrány végtér-
jen.

Lepadatú kijelentette, hogy mítsem tud er-
ről az eltanácsolásról, majd felolvasta Tata-
rescu miniszterelnök válaszá Iorgának teg-
nap előterjesztett kérdésére. A miniszterelnök
levele a következőképpen hangzik:
„Miatán nem tudok elmenni a szenátus
ülésére, hogy személyesen is válaszoljak Gu-

rie érsek ügyében, ilyen módon biztosítom
önöket, hogy mostantól kezdve felügyeletet
fogok gyakorolni afelett, hogy az egész kér-
dés az ország többi törvényeinek keretében
bonyolódjék le. Állandó figyelemmel leszek
nemzeti egyházunk békéje fölött, mert most
inkább, mint valaha szükség van rá, hogy az
egyház belső megrázkódtatásokat és agitá-
ciók következtében ne szenvedjen.”

A kamarában Saveanu elnök tudatja a
képviselőkkel, hogy a külügyi bizottság ülé-
sét későbbi időpontra halasztották. Ezután
megkezdtek a három alelnök választását. Al-
elelnökké Ghița, Rosculeț és Cazau kép-
viselőket, kvesztorokká: Popescu és Rizescu
képviselőket választották.

Szabadlára helyezték Ossietzkit, a világhírű antihitlerista német író

Egy magánkórházban gyógyulják a koncentrációs táborban agyonkínzott író

BERLIN, november 17. (Rador.) A propagandaminisztérium jelentése szerint
Karl von Ossietzki író szabadlára helyezték. Magánjelentés azt közli, hogy az író
egy magánkórházban fekszik, ahol a koncentrációs táborban szerzett betegségét ke-
zelik.

Igy lett a nagy elánnal és lelkesedéssel in-
dult demokráta kormányzásból olyan három
kormányzási év, mely alatt a maximumig fo-
kozódott fel a társadalmi és faji ellentétek,
amikor féktelen jobboldali agitáció indult
meg az országban és egyes pártok, mint
engesztelhetetlen ellentétek csaptak össze po-
litikai ütközésekben.

Negyedik kormányzási évébe lépett a libe-
ralis párt. A demokráta kormányzás jelsza-
vából a negyedik év küszöbén is szomorú
perspektivákat sejtető szándékok alakultak
ki és ezek a szándékok olyan törvényterve-
tek formájában válnak tettekké, mint például

az új sajtóreform, mely a maga merév ki-
zárólagosságával talán példátlanul áll az
egész román történelemében.

Ez a három év az átértékelések korszaka
volt, mely pontosan kialakította az ideológiai
erőviszonyokat és ebben az alakulásban Duca
demokráta pártjának kormánya egészen a
jobboldalra tolódott el.

Csak az időnek volna ez a bűne?
Ennek megítéléséhez még rövid az idő.

Már a történelem ítéletére tartozik, hogy
milyen mértékben volt eszköze Tatarescu a
céltudatos átértékelésnek, mely a Duca libe-
ralizmusát a jelenlegi liberalizmusig vezette.

VILÁG TUKRE

A 80 éves Brandeis

A napokban töltötte be Louis D. Bran-
deis nyolcvanadik évét. Korunk zsidói kö-
zül nagyon kevesen jutottak még a szabad
Amerikában is a közélet olyan magassá-
ba, mint ez a patriarchális kort elért fér-
fiu. Hogy nevét — a hozzá közelálló cio-
nistákat kivéve — nem ismerik annyira,
mint az egyébként népszerű egyéniségeket,
onnan van, mert Brandeis pályájának ma-
gasba ivelése teljesen és kizárólag az
Egyesült Államok belső életében zajlott le,
olyan társadalmi dinamikából kifolyólag,
amely távol áll az európai embertől. Bran-
deis, az amerikai tartású és beállítottágu
férfiu mégis egészen sajátos zsidó egyéni-
ség és életútjára egyben jellemző feje-
zete annak a zsidóságnak, amely a 19. és
20. század határán élt.

Brandeis a világtörténelem válságos pil-
lanatában döntő módon avatkozott bele a
zsidó nép történetébe. „A nagy öreg em-
ber“ ma már nem jár szik aktiv szerepet a
zsidó közéletben, de irászatla mellett, aho-
vá az egész zsidó világból befutnak a tör-
téneti jelentőségű levelek és okmányok,
tisztá látással és éles elmével figyeli és
ítéli az eseményeket. Szorosabb barátaival
fanácskozik és folyton olvassa a zsidó tör-
ténelem és fejlődés műveit. Az Egyesült
Államoknak pedig egyike a legtekintélye-
sebb, legmegbecsültebb és legkorrektebb
karaktereknek, akit a közélet minden meg-
nyilvánulásában példaképpen állítanak oda.

Louis Brandeis apai és anyai részről ré-
gi, tekintélyes zsidó családból származik.
A híres prágai régi temetőben a sirkövek-
ről lehet megállapítani, hogy ez a család
négy évszázadot át az ország legkiválóbb-
jai közé tartozott. Apja Prágából jött Ame-
rikába. A 19. század első felében a cseh-
országi szabadelvű mozgalmak egyik kima-
gasló alakja volt, de amikor az 1848-as for-
radalmakat az osztrákok leverték, kivándor-
olt az Egyesült Államokba, a középső
nyugati részekre, hogy földműveléssel fog-
lalkozva, visszavonuljon a politika zajától.
Louis Brandeis Louisvilében, Kentucky
államában született. Apja teljesen az ame-
rikai szabad gondolat világszemléjében ne-
velte.

Később Louis Brandeis Bostonba került,
ahol nemcsak jogtanácsosi és védői képes-
ségeivel tünt fel, hanem főleg azzal —
ami az akkori időkben nagy ritkaság volt
— hogy az ügyvédi hivatásnak erkölcsi és
eszmélet alapot tudott adni. Mindig az elnyo-
mottak mellé állott. Híresek voltak azok a
perei, amelyeket a kapitalista trösztök el-
len folytatott a tömegek érdekében. Már
1896-ban predikátumot kapott az amerikai
néptől: „Népügynöknek“ nevezték és pedig
joggal, mert minden munkásságát áthatotta
a szociális érzület és minden küzdelme
a szociális igazságtalanság ellen irányult.
Ez a magatartása és mentalitása jelleme-
zte őt élete végéig.

1916-ban az Egyesült Államok legfelsőbb
szövetségi bíróságának tagjává nevezték
ki. Ez a bíróság politikával is foglalkozik.
Brandeis volt a kevesek egyike, aki Roose-
velt új politikája érdekében szállott síkra.
A legfelsőbb szövetségi bíróság ítéleteit
legtöbbször az ő szavazata ellen hozták
ugy, hogy egy időben „az opponáló bíró“
(The Opposing Judge) néven említték.
Azon az állásponton volt, hogy a legfel-
sőbb szövetségi bíróság magatartása Roose-
velt ellen lehet, hogy megfelelt az ameri-
kai alkotmány betűjének, de semmiesetre
sem annak a szellemnek, amely a világnak
legszabadabb országát betölti. 150 évvel
azelőtt egészen más feladatok képezték a
kormányok gondjait. Akik annakidején
megsínálták az alkotmányt, nem láthat-
tak előre másfél évszázaddal, de a mai fel-
adatokat mégis csak a régiek forradalmi

felfogásában és az igaz szabadelvűség szellemében kell megoldani. Biztosítania kell mindenkinek előt a nép jólétét és semmiesetre sem a gazdagok és hatalmasok privilégiumait, amelyek ellen Brandeis világléteben küzdött.

Brandeis, mint tetőtől-talpig amerikai és pedig progresszív amerikai élt a köztudatban. Egy alkalommal azonban, amikor a newyorki, főleg zsidó konfekciós iparban konfliktus tört ki a munkások és munkaadók között és reá hárult a döntőbíró szerepe, fölfigyelt a zsidóság különállására. Nemsokára megismerkedett a cionizmussal és annak törekvéseivel és ezzel új fejezet kezdődött a kiváló amerikai jogász életében.

Hivatalosan 1913-ban csatlakozott a cionista mozgalomhoz. 1914-ben kiűtött a világháború és az Egyesült Államok, mint a legnagyobb semleges ország, új pozíciót szerzett a világon. A cionizmus munkalehetőségei abban az időben nagyon csökkentek a háboruskodó Európában, úgy, hogy Amerika lett a zsidó népi mozgalom egyik legfontosabb területe. Brandeis kiaknázta ezt a helyzetet. Vezetése alatt megteremtették az „ideiglenes cionista exekutívát”, amely megszervezte az amerikai zsidóságot, elsősorban a palesztinai zsidók megsegítése érdekében. Eltekintve attól az anyagi támogatástól, amelyben Palesztina részesült (az élelmiszer-szállítások mellett, Brandeis kezdeményezésére a Hadassza rengeteg gyógyszer-szállítmányt is kapott). Brandeis úgy irányította a segélyakciót, hogy előkészítse vele Palesztina jövőjét. Jól tudta, hogy az amerikai zsidóságnak döntő szerepe lesz a zsidó kongresszus utján egyesítse. Sok ellenállással kellett megküzdenie, amíg végre a kongresszusi gondolat győzedelmeskedett. Együtt sikerült neki az amerikai kormánytól érvényt szereznie a Palesztinára irányuló zsidó követelményeknek. Brandeis állandó kapcsolatot tartott fenn azokkal a férfiakal, akik Londonban azon fáradoztak, hogy az angol kormányt nyerve meg a cionizmus érdekében való állásfoglalásra. Mielőtt pedig az angol kormány kiadta volna a Balfour-deklarációt, kikérte az amerikai kormány véleményét. Tudjuk, hogy Wilson a mi javunkra határozott és ez döntő módon befolyásolta a zsidóság ügyét. Kétségtelen, hogy Brandeisen volt ebben a legjelentősebb érdeme.

Brandeis működésének csúcspontját a cionizmuson belül 1920-ban érte el a londoni országos cionista konferencián. Brandeis átjött az újvilágból és magával hozta a tervek hosszú sorát, amelyek azonban nem találtak különös visszhangra a cionista világban. Az volt az elgondolása, hogy a Palesztina-mandátum megszerzése után a cionista világszervezetet gyökeresen át kell szervezni, be kell vonni a munkába azokat a köröket is, amelyek eddig kívül állottak és minden munkát koncentrálni kell Palesztina gazdasági újjáépítésére. Abból a megfontolásból indult ki, hogy Palesztina népjogi elismertetése egyben a cionizmus diadala és az újjáépítés korszaka számára más élet-törvényeknek kell érvényesülniök, mint abban az időben, amikor még harcolnunk kellett az eszme érvényesülésé érdekében. A keleturópai cionisták, akik addig a mozgalom főbb tömegeit alkották, azonban elhárították Brandeis javaslatait és terveit, úgy, hogy az öreg ur nemsokára visszavonult a zsidó közéleti fórumról.

Az igazság azt diktálja, hogy mondjuk meg őszintén ma, a fejlődés későbbi szakának megvilágításában, Brandeis tervei és javaslatai sok tekintetben előrelátók voltak. Brandeis akkor is kitűnő politikusnak bizonyult.

Abban az időben azt hitte még, hogy a Keren Hajezsdra nem lesz szükség, hogy a Népszövetség segítségével sikerül majd az új országot felépíteni. Azt hitte, hogy az amerikai zsidóság, amely a háború során rendkívüli összegeket adományozott, most már nem fog adakozni a Keren Hajezsdra. Ezek a remények azonban nem váltak valóra, Palesztina nem várható és a Keren Hajezsdot Brandeis ellenére meg kellett alapítani Amerikában.

EMIL LUDWIG:

GYILKOSSÁG DAVOSBAN

Dupla zsold
Miótán éveken át Hitler és a párt bizalmi embere volt, Gustloff Hitler uralomra való kerülése után a „Svájci csoport” tartományi vezetője-vé lépett elő. A férfiből, aki felesküdt, most az eskető lett. Mindezek ellenére még mástól évig dupla zsoldban áll s az alapítványtól, amely állami szubvenciót élvez, vagyis a svájci intézménytől ugyanúgy megfizeteti magát, mint a német pártvezetőségétől. A meteorológus Gustloff csak 1934 őszén teszi le a kevésbé jövedelmező svájci hivatalát és gyűjtőeti napi időjárásjelentéseit a politika területéről.

Ha meggondoljuk még, hogy Gustloff egyidejűleg egy svájci butorbiztosítótársaság ügynöke, úgy valóban el van halmozva munkával. A világháború u. i. az utolsó két évben a második svájci követ, csak sokkal hatalmasabb, mint a birodalom berlini követe, mert őt nem kötötték a diplomaták formaiságai. Most lát meli Gustloff a ma még svájci német csoport, a jövőben azonban a náci tartomány Svájc energikus képviselője, hiszen Schiller intelméhez: „Nagyobb céljaival nő az ember is!” Mindez világosan látható s ha Dávid, a diák tudni akarta, hogy Gustloff mivel foglalkozik Svájcban, úgy csak a Der Reichsdeutsche című náci lapot kellett elolvasnia, amit Gustloff adott ki, s a svájci pártok panaszaival s a graubündeni Kantonban és a berni szövetségi ülésen elhangzott interpellációkat. Miről értesült ezekből.

„Elrendelem”
A lapjában Gustloff a diktátorok modorában parancsokat osztogatott Svájc összes németének: „Elrendelem!” Minden helyi csoport és támpont tartozik az országos vezetőnek engedelmességre. A svájci egyetemeken minden német hallgatója kérdőívet kap, amely azután érdeklődik, hogy mi a viszonyuk a Harmadik Birodalom világnézetéhez; akinek a válasza nem felel meg, azelőtt Németország lezárul. Minden német professzor tartozik kerülete egyesületébe lépni, még ha ezáltal összeütközésbe kerül is a svájci hatóságokkal.

„Minden német törzs”
Minden németet, aki a pártba lép, megessketnek: „Törhetetlen hűséget fogadok Hitler Adolfnak és feltétlen engedelmességet az általa meghatározott vezetésnek.” Mire eskiltél? Nyilvánvalóan a pártprogramra, amely 1920-tól máig változatlanul érvényes, hisz a Führer ünnepélyesen jelentette ki, hogy a párt a német állam. Ennek a programnak az első pontja: „Követeljük minden német csatlakozását a népek örendelkezési joga alapján Nagy-Németországra.” S a hivatalos kommentár: „Cél a német nemzeti állam felállítása, amely minden német törzset egyesít magába.” Hogy a német-svájciak allemanok, az megtalálható minden német iskolakönyvben s száz és száz beszéd és dolgozat ismétli a követelést. A Nagy-Németországról szóló etnográfiai térképek a német határt a Rhonak egész a genfi-tóba való tokkollatáig terjesztik ki. Hitler a Mein Kampf-ban hangsúlyozza, hogy minden német tartozik „fanatikus elhatározottsággal” ennek az eszmének a katonájaként érezni” s Frick birodalmi belügyminiszter megismétli Hitler tételét: „Jogos az, ami a német népek használat.”

Mire eskilték fel tehát ezek a svájci vendégek Führerük helyettesének? Minden erejükkel Svájc német tartományáig való változtatására és arra, hogy háború esetén Svájcban Svájc ellen Németországról harcolnak. Ezt a törekvést maga a Szövetség is elismerte, amidőn Baumann szövetségi tanácsos a nemzeti tanácsban a következőket mondta (1935 március 8.): „Mindz nagy jelentőséggel bírhat egy idegen állam és saját országunk közti mélyen szántó konfliktus esetén... s legfőbb is tartozunk ismerni azoknak a személyeknek a nevét, akik fölesküdték.”

Milyen komolyan vette a Führer e helyettese a hivatását? Amikor egy magasrangú svájci tisztviselő megkérdezte, így válaszolt: „A világon a legjobban szeretem az anyámat és a feleségemet. Ha azonban a Führer

aktív részt a vezetésben, de ahol csak módjában van, igyekszik tanáccsal és munkával résztvenni a zsidó reneszánszban. Meggyőződése ma is, hogy csakis Palesztina lehet a zsidó nép mentővára. Az amerikai életbe begyökerezett férfiu aggodó szerezettel néz Palesztina jövője felé. Élettörténete érdekes és nagyszerű eposza a zsidósághoz való önkényes, szabad visszatérésnek.

megparancsolná nekem ezek megölését, úgy engedelmessé válnék nekik.”
Svájc fenyegetése
Baumann szövetségi tanácsos említett beszédében hivatkozik arra a „nagy elkedvetlenedésre”, amit a náci „fennhőzött fellépésükkel Svájcban előidézték, fokozott éberséget kér, egyenruha tilalmat, végül a párt lapjaira a betiltatását. Élesebben nyilatkozott dr. Thalman:

„Egyes vezetők úgy lépnek föl, mintha odahaza lennének. Már-már erőszakot alkalmaznak... Gustloff ugyanaz Svájcban, mint ami Habicht volt Ausztriában.” Legfőbb ideje rendet teremteni. „Az egész világ előtt nevétségessé tesszük magunkat és demokráciánkat, ha nyugodtan tűrjük az ilyen lapok megjelenését.” — s végül követeli a szövetségi tanácsot „ennek az egész svájci nép által gyűlölt és kárhóztatott spicli-és kémügynek” az üldözését.

Volt Svájcban egy német, dupla szerepben Gustloffhoz hasonló, azzal a különbséggel, hogy ez már 1920-ban svájci állampolgár lett, ugyanakkor azonban megmaradt német alattvalónak: ez a Kittelmann a svájci szövetségi tanács hítes gyorsírója volt, de egyuttal a német náci hivatalosan felelős vezető csoportvezetője is. Amikor ez kiderült, a kormány követelte tőle, hogy egyik vagy másik állását adja föl. Kittelmann a tiszteltbeli állással szemben a jövedelmező foglalkozást helyezte előnybe és a szövetségi tanács elé előljárója, Gustloff egy nyilatkozatot terjesztett, amely szerint Kittelmann a náci pártból kilépett. Röviddel ezután kislült, hogy Kittelmann csupán beosztást változtatott s egy hamburgi náci egyesülebe lépett. Erre a közönséges csalásra a Szövetség tiltást minden nyugdíj nélkül elbocsátotta.

Gustloff azonban, akinek erről a csalásról tudnia kellett, Svájcban maradt s egyre szívesebben fektet neki a szervezkedésre. A kantoni hivatalokat körlevelekkel árasztotta el, amelyekben a németek címét kérte. S mert lapjában nem követelhette azoknak a svájci üzletemberek a bojkottálását, amelyek nem vásároltak német árut, azért beszédeiben és a gyűléseken követelte, amiket legszívesebben Davosban tartott. Gustloff élete utolsó éveiben élt Davosban, ahol a németeknek három erős vára, két gyógyintézet és egy gimnázium van, nyomult elő győzedelmesen. A „kis tartományi tanácsos”, az előjáró, a rendőrség közel állottak hozzá, a rendőrfelügyelővel tegeződött, félték a fenyegetéseitől és a szponzársától s maga a davosi hatóság bevallotta, hogy Gustloff „gyakran átlépte a megengedett határt.” Canova nemzeti tanácsos részletesen beszámolt azokról a fenyegető levelekről, amiket Gustloff a német üdü-lőkörhöz intézett.

S bár az ötszáz német üdü-lő vendéggel szemben 2300 nemnémet állott, a már rég itt lakó, most azonban az óriási birodalom által támogatott német hatalmasabb volt, mint bárki más. „Davos nem svájci helység” — kérdezte az egyik raubündeni külföldi, amikor látta, hogy nem csupán más külföldiek, de tuatszámra németek is más gyógyhelyeket keresnek fel, mert — hisz ez volt utazásuk főcélja — egyszer már Hackenkreuz nélküli tájat szeretnének látni s hegyi patakok csobogását hallani, szavalókórusok nélkül és sétatereken sétálni a Hitler-féle üdü-völésre lendülő karok nélkül.

Mindez már nem volt Davosban lehetséges. A sétatereken repültek a karok, ide-oda harogtak a Heil kiáltások. Ha Németországban választottak, úgy Svájcban is választani tartoztak a németek s kihangsúlyozottan Davosban. A „Reichsdeutsche” háromszáz „néptársról” ünnepélyes gyűlésről, a Hitler-ifjúság új zászlóval történt felvonulásáról számolt be (1933 nov. 10.): „Gustloff, az országos csoport vezetője áldotta meg a zászlót és keresztelte el: Hit Németországban.” Ezután beszédek és a választás, „hogy ezzel a szavazással a német kormány tettei érdekében lat-ba vessék magukat.”

Az országos csoport címtáblája
A főúccán tábla jelezte az utat az országos vezető rezidenciája felé: „Az NSDAP svájci országos csoportja.” Egyik reggelre a

táblát befektették szurolkkal s hogy tovább is kinnhagyták, pár nap múlva piros fességgel ezt írták rá: „Gyilkosok!” A helységet pár napon belül igen sok üdü-lő elhagyta s a Hitler-fürdő helyett egy inkább „svájci” helyet kerestek ki Svájc területén. Davosban egyetlen német sem élhetett nyugodtan, ha röviddel a megérkezése után kikézbessített meghívónak, a párt legközelebbi gyűlésre, nem engedelmessékedett. A furdőgazgatóság rendszerre vált Gustloffnak minden újonnan érkező német bejelétése.

Egy mücheni hölgy válása után, néki itét gyermekével, Davosba érkezett; röviddel ezután a gyermekeket elrabolták. Gustloff egy munkatársa, aki az intézetben doktori dissertációját készítette, Münchenben eskü alatt azt vallotta, hogy a hölgy Svájcban Hitler-ellenes propagandát fejt ki, különben is a hölgy élete közismerten erkölcsstelen. Bizonyíték: ő is a magáévá tette. Amikor később az asszony egyik rokona, egy svájci Gustloffnál panaszt tett, Gustloff ezt válaszolta: „Mi közöm hozzá! Az egyetemi hallgató a Führerinkért harcolt!”

Ilyen hatalmas volt Gustloff Davosban. A szocialisták által alapított davosi népkönyha nyoc nappal Gustloff halála előtt, kéretlenül ötven frank adományt kapott Gustlofftól. Az elnök a pénzt visszakiadta. Gustloff erre panaszt emelt a „kistanácsosnál”. Gustloff halála után a főbíró levélben fejezte ki sajnálkozását Gustloffné előtt, befektetve az előljáróságot: ha a község képviselői azon a gyűlésen jelen lettek volna, úgy nem történik meg ez a sértés.

Ez még Gustloff árnyéka volt, amely hatott. Nem valami hatalmason lévő nagykövethoz, hasonló Gustloff szerepe? Amikor Hitler eltemette, a kis hivatalnokot magas német méltósággá nyilvánította.

Comunitatea izr. ort. aut. a circ III-IV din Timisoara

No. 366.

Pályázati hirdetmény

A Timisoara III-IV ker. aut. ort. izr. hitközség felvágott és füstöltus készíttéssel egybekötött kóser mézszárszékra óhajt 1937 január elsőjével koncessziót kiadni. Önálló, önadékképes mézszárosok, kik e jogot elnyerni óhajtják, küldjék be irásbeli ajánlatukat legkésőbb november 30-ig a hitközség alábbi címére: IV. Str. Fröbi 55, ahol a közlelbi feltételek is megtudhatók.

Nobel-díjas
Thomas Mann
József Egyiptomban
600 lap, nagy alak, füze 211 lej. A nagy trilogia utolsó kettős kötete. — Thomas Mann: Jakob, köte 158 lej. József, köte 158 lej. LEIPAGE-nál Cluj. Postán utánvétell.

BUNDÁT SZÖRMÉT
a legjobb divat szerint vásárolhat:
WEISZ ERNŐ
szörmeszalón CLUJ,
Gólya-palota

Képek

Bucuresti, november utolsó szesszióhoz híven a város felelőseinek s a Damfriss homokot szőrtésége már a korafogialt az utvonalatőzött, sisakos rendőnt állanak... Fértak a Patriarkia d

A patriarkia hatalma. Az új szesszió kezdését vette miniszterei merengve patriárka füstölőben negyedszer áll mint előtt... Négy év, ha kerül az ötödikre is. Egy fiatal liberál tünk a büffében.

— Milyen kilátások szesszióknak? — A legjobbakka átadni a helyünket. szén ha akarnók helyünket. Ofelesége az országban nyugellenéki pártok, amnak... Hát még ez miista se legyen, ma lemenyemet: még neelőtti szesszióhoz.

Iorga hórihorgas. A királynak feléltik. Iorgának megismogatja a nyérdemrendet tartó a volt miniszterelnök szet. Nem érti, hogy amenni ott, ahol a valaki azt tanácsolvényen keresztül dühösen vág vissza. — Nem, ez a min megjártam. Most a. Az ülésterem zsu többségi pádok. A k zognak a sorok közeteknek fel a páho hölgyek töltenek me elegend ősi toalettel egy divatrevüin, vag a kupolatermet. fónokat szerelték fe megjavítása érdeké megafonok hatalma az ülésterem minth volna.

Antonescu külügy parasztpártiakhoz Mihailacheval az amákról. Antones Mihailache vérvörömal, erős gesztusok Grigore Filipesc gásba... s látszik tulsulba kerülnek elhallgat. Csak az sajnálkozva, igenlő

Iorga körül a jökotnak. Az öreg aki nem jött el a — Rossz jel — Cuza nem szokott szokta, hogy az urat. Es éppen n az új szesszióig n ha meggondoljuk, kerül a sor... Ghelmegeanu, alminiszter, aki h közbeszól: — Seba, itt va fele... de nemcs Argetoianu sem. Ezuttal Caline parasztpárti almi — Párizsba m Léon Blumot... Egy jól inform tázza Argetoianu — Nem Blum, gett ment Argeto Egyébként a hiányoznak. Sem nian, sem Vaida, Vaidát D. R. ták helyettesitik parasztruhás Mo kök előtt, kezet merover elé kerit

Képek és színek a parlament megnyitójáról

Bucuresti, november 17. A liberális parlament utolsó szessziója megnyílt. A tradícióhoz híven a város fel van lobogóva, a Calea Victoriei s a Dambovița bulvardon végig friss homokot szórtak... Bucuresti lakossága már a kora délelőtti órákban helyet foglalt az utvonál két szélén. Ünneplőbe öltözött, sisakos rendőrök és csendőrök kordont állanak... Fényes karosszériák suhanak a Patriarkia dombja felé...

A negyedik mise

A patriarkia hatalmas harangja megkondul. Az új szesszió megnyitását felszentelő mise kezdetét vette. Tatarescu és körülötte miniszterei merengve szívják magukba Miron patriarkia füstölőjéből a tömjént. Tatarescu negyedszer áll mint miniszterelnök az oltár előtt... Négy év, hogy elrepült. Vajjon sor kerül az ötödikre is?

Egy fiatal liberális képviselővel beszélgetünk a büfében.

— Milyen kilátásokkal mennek neki az új szesszióknak?
— A legjobbakkal! Eszünk ágában sincs átadni a helyünket. Kinek adnánk át? Hiszen ha akarnók sem hagyhatnánk el a helyünket. Öfelsége meg van velünk elégedve, az országban nyugalom van. Hogy akadnak ellenzéki pártok, amelyek hangulatot csinálnak... Hát még ezt se? De hogy tud optimista se legyek, megmondom őszintén a véleményemet: még nem jutottunk el az utolsó előtti szesszióhoz.

Iorga utjai

Iorga hőrihorgas alakja tűnik fel a folyósón. A királynak fenntartott átjárónál megállítja. Iorgának kerülnie kell. Idegesen megismogatja a nyakán lógó I-só Károly érdemrendet tartó aranyláncot s körülnéz. A volt miniszterelnök gögös és büszke természet. Nem érti, hogy miért nem szabad neki átmenni ott, ahol a királynak lehet. Amikor valaki azt tanácsolja, hogy az elnöki emelvényen keresztül megrövidítheti az útját, dühösen vág vissza:

— Nem, ez a miniszterek útja. En ezt már megjártam. Most a könnyebb utat választom. Az ülésterem zsufolva van. Különösen a többségi padok. A képviselők otthonosan mozognak a sorok között. Egyesek büszkén intgetnek fel a páholyokba, amelyek elegáns hölgyek töltenek meg. Ezüst- és kékűrkák, elegáns öszi toalettek vonultak fel, akárcsak egy divatrevü, vagy lóversenyen.

A kupolatermet tartó oszlopokra megafonokat szereltek fel a terem akusztikájának megjavítása érdekében. Ezuttal azonban a megafonok hatalmas hangzavart keltenek és az ülésterem mintha egy nagy társalgóterem volna.

Antonescu külügyminiszter átjön a nemzeti parlamenti pártiakhoz és hosszasan vitatkozik Mihalacheval az aktuális külpolitikai problémákról. Antonescu csendesen, nyugodtan, Mihalache vérvörös arccal, temperamentummal, erős gesztusokkal.

Grigore Filipescu bekapcsolódik a társalgásba... s látszik hogy a Titulescu pártiak tulsúlyba kerülnek, mert Antonescu egészen elhallgat. Csak annyit látunk, hogy fejével sajnálkozva, igenlően bólint.

Miért nem jött el Cuza

Iorga körül a jobboldaliak egész udvart alkotnak. Az öreg Cuzáról folyik a beszéd, aki nem jött el a megnyitóra.

— Rossz jel — mondja Iorga. — A C. Cuza nem szokott kimaradni. Öfelsége megszóka, hogy az első sorban lássa az öreg urat. És éppen most hiányzik... Öfelsége az új szesszióig már nem látja az urakat s ha meggondoljuk, hogy közben designációkra kerül a sor...

Ghelnegheanu, a volt nemzeti parlamenti miniszter, aki hallotta Iorga megjegyzését, közbeszól:

— Seba, itt van Goga ur, Cuza ur másik fele... de nemcsak Cuza hiányzik, nincs itt Argetoianu sem.

Ezuttal Calinescu, a másik volt nemzeti parlamenti miniszter szólal meg:

— Párizsba ment, meg akarja buktatni Léon Blumot...

Egy jól informált újságíró azonban tisztázza Argetoianu párizsi szerepét:

— Nem Blum, hanem holmi oszlatékok végett ment Argetoianu a francia fővárosba.

Egyébként a pártvezérek közül sokan hiányoznak. Sem George Bratianu, sem Iulian, sem Valda, sem Maniu nem jöttek el. Vaidát D. R. Ioanitescu és a volt lupisták helyettesítik az ünnepélyes megnyitón. A parlamenti ülésterem Modreanu letisztul a püspökök előtt, kezét csókol nekik. Amikor Niemöyer elé kerül, neki is kezét akar csókol-

ni, de a főbbi hirtelen hátrateszi mindkét kezét.

Gurie basarabiai érsek hiányzik. A száműzött érseknek tavaly ilyenkor még sok volt és aktív miniszter csókolta kezét.

A zsidó főpapnak úgy látszik elfoglalták a helyét. Körülnéz, talán akad valaki, aki helyet kínál meg. Nem, nem akad senki. Végül is leül a nemzeti parlamenti padok egyikébe...

A németek közül nem jelent meg egy képviselő sem, a magyarokat Gyárfás szenátor és Gáll Ferenc képviselik.

Robu ur is megjelenik szélesen vigyorgó arccal. A negyedik szesszió, amelyet át fog verekedni. Calinescu a vállára teszi a kezét és tréfásan mondja:

Robu és Landau

— Tudod-e Robu, hogy ebben a szesszióban nem lesz kivétel veled... azt hallottam, hogy Landau Palesztinába vándorolt...

— Na, ne mondja! Nem baj, itt vannak maguk, a parlamenti pártiak!

— Hó-hó, Robu barátom, nehogy újra te huzd a rövidet!

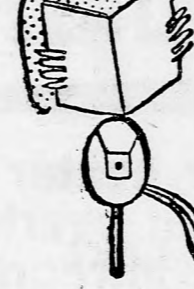
— Hallod, Adam, mint mond? — fordul a mellette levő Adam Marcel cuzistához, akinek annak idején Landau egy tucat zsebkendőt kínált fel.

Tizenkét óra előtt pár perccel bevonul a tábornoki kar. Legalább 40, ragyogó kitüntetésekkel megrakott, fényes egyenruhás generális. Először Samsonovici tábornagy, a vezérkari főnök.

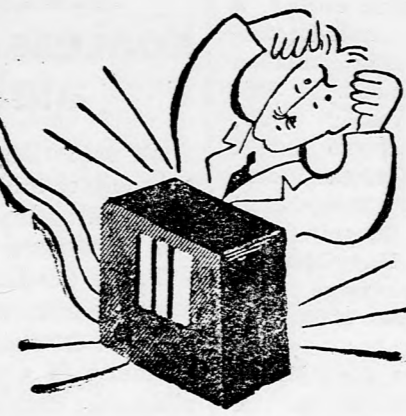
Az uniformisoknak ezt a dus pompáját talán csak a diplomaták páholya szárnyalja túl.

— Jön a király! Jön a király! — jár szájáról szájra. Az elnöki emelvényen megjelennek a kormány tagjai, élükön Inculci, majd

"Önagysága nem hibás..."

de a legszebb énekszó is eltorzul, ha a csövek nem bírják a munkát.

UJ TUNGSRAM CSÖVEKKEK ismét remekül szól rádiója.

V. Pop, Nistor és Anghelescu.

Galambszürke, ezüstszínűekkel díszített egyenruhában karcsu, elegáns férfi jelenik meg az emelvényen: Eugen Bianu, a sziguranca tényleges vezetője. Az emelvény gyors és diszkrét áttekintése után máris felcsendül Bratescu-Voinesti háznagy hangja:

— Öfelsége a király!

Zugó tapsorkán fogadja az uralkodót és a trónörökösöt. II-ik Károly fiatalosan, dalisan áll a nemzetgyűlés előtt.

— Eljen a király! Eljen Mihály vajda! Percekig tart a lelkes ünneplés.

A király olvasni kezdi a trónbeszédet. Hangja felcsattan, amikor a hadsereg erősségéről s a határok sérthetlenségéről beszél.

A nemzetgyűlés tomboló tüntetése még az üvegkupola felett őrjöngő katonát is megállítja egy pillanatra. Az egész épület reng.

A Havas tudósítója megjegyzi mellettünk:

— Válasz Mussolininek.

A király és a trónörökös eltávoztak. Oda-lépünk Ghița Pop volt nemzeti parlamenti alminiszterhez, a kisebbségi jogok demok-rata védelmezőjéhez:

— Miniszter ur, hát végleg eltemették a kisebbségi statutumot és az albaiulai pontokat? A trónbeszéd még csak említést sem tesz róluk.

— Ezuttal nem tesz róluk említést — mondja Pop Ghița —, de ma ezt is előnynek tekinthetjük. Nagyon félek, nehogy a milánói beszéd következtében a legközelebbi trónbeszéd a kisebbségi jogok halálát jelentse be. En gondoltam arra, hogy a válaszfelirati vita során felvetem a kisebbségi statutum problémáját. A milánói beszéd után azonban nem tehetem... Hátszegi Ernő

Select Mozaik

Ragyogóbb, mint a VIGÓZVEGY, elegánsabb, mint a ROBERTA, szebb, mint a CARIOCA.

PICCOLINO

Fred Astaire és Ginger Rogers

minden rekordot verő énekes, zenés, táncos vígjátéka, IRVING BERLIN slágereivel.

Kiválnak a zsidók a nemzetvédelemmel összefüggő iparvállalatokból?

A Porunca Vremii szerint eltávoztak az aradi Astra-gyárból Sapira és Söpkéz igazgatók

Bucuresti, november 17. (Az Uj Kelet tud.) A Porunca Vremii feltűnően érdekes közgazdasági hírről számol be. Eszerint Söpkéz Rezső, a Marmarosch Bank volt igazgatója és Sapira nagyiparos kiléptek az aradi Astra vagongyár igazgatóságából, részvénytökökjüket pedig a Malaxa-Balif tábornok csoportjának adták át. A tábornokot az Astrához administrateur delegu-nek választották. Hasonló változás állt be a sátmari Unio és a Romloc mozdony- és vagongyáraknál. A Resita-ban résztvevő angol Wikers-csoport részvénytökökjé a Fiala-csoporthoz ment át, amely mögött a Skoda húzódik meg és amely szoros üzleti összeköttetést tart fenn Malaxa mérnökkel.

Ezekkel a változásokkal a romániai fém-

és vasuti ipar Malaxa mérnök kezében összepontosul, aki a Skodával egyetértésben fogja folytatni működését. Megbízható körökben azt állítják, hogy a tranzakciók hadfelszerelési tervekkel vannak összefüggésben. A bucuresti Malaxa-üzemek ecéliből az utóbbi időben acélfinomított állítottak fel.

Nyilvánvalóan nem véletlen, hogy az aradi Astra gyárból kiváló két igazgató — zsidó. Az utóbbi eseményekkel kapcsolatosan bizalmas tanácskozásokon határozatba ment, hogy nacionalizálják az összes, a nemzetvédelemmel összefüggő iparvállalatokat. Sapira és Söpkéz távozása egyik láncszeme ennek a nacionalizálási folyamatnak.

A palesztinai főkormányzót hallgatta ki elsőnek az angol királyi vizsgálóbizottság

Miért sértődött meg a jeruzsálemi olasz főkonzul

Jeruzsálem, november 17. A királyi bizottság, miután behatóan tanulmányozta a kormány által előkészített anyagot, megkezdte érdembeli munkáját. A kihallgatások a kormány reprezentánsainak jelenté-

seivel vették kezdetüket. Az első vallomást a bizottság előtt sir Arthur Wauchope fő-kormányzó tette, aki általános jellegű beszámolót adott az ország helyzetéről. A fő-kormányzó nyilatkozatát a kormány egyes

ügyosztályainak vezetői egészítik ki.

Az angol tisztviselői kar reprezentánsainak kihallgatása után a Jewish Agency exekutívéjének tagjai járulnak a bizottság elé, mint a világ zsidóságának képviselői. Ezután következnek a palesztinai zsidóság reprezentánsai, a Vaad Leumi, az Agudasz Jiszroel és a többi szervezetek és intézmények vezetői. Az exekutív részéről az első vallomást dr. Weismann Chaim, a Jewish Agency és a cionista világszervezet elnöke fogja megtenni a bizottság előtt, aki holnap érkezik Jeruzsálembe.

A Jewish Agency exekutívéje által kinevezett bizottság, mely a királyi bizottság elé terjesztendő dokumentumok kidolgozására vállalkozott, befejezte munkálatait és számos emlékiratot készített, melyek a palesztinai kérdések minden oldalát megvilágítják. Az emlékiratokat átnyújtották a királyi bizottságnak.

Jeruzsálemi körökben biztosra veszik, hogy a palesztinai keresztény testületek képviselői is megjelennek a bizottság előtt és nyilvánítani fogják véleményüket az országot érintő kérdésekben. Az arabok magatartását illetően, annak ellenére, hogy kimondták a bizottság bojkottálását, nem kétséges, hogy az arab vezetők valamelyes módon el fogják juttatni a királyi bizottsághoz az angol közigazgatás ellen irányuló panaszait.

A királyi bizottság csüörtöröki megnyitó ülésén — amint azt utólag jelentik a palesztinai lapok — diplomáciai jelentőségű incidens történt. Az olasz főkonzul ugyanis néhány percre rá, hogy a terembe érkezett, sarkonfordult és elhagyta azt, miután megállapította, hogy közvetlenül Abesszonia konzulja mellé akarták ültetni.

A spanyol polgárháborúba keveredett és meghalt Herdan az ismert bucuresti nagyiparos?

Bucuresti, november 17. Mint emlékeztetés, Lazar Herdan közismert bucuresti nagyiparos ezelőtt néhány hónappal egy vitorlásbárkán Földközi-tengeri utra indult. Herdanról már régóta nem érkezett híradás, ami arra készítette csiládját, hogy átkutassa az afrikai partvidékeket, ahonnan Herdan utoljára életjelet adott magáról. Eredményt azonban nem mutatott fel a kutatás, úgyhogy attól tartanak, a kalandosvéri nagyiparos talán a spanyol polgárháborúba keveredett és életét veszítette.

n, de ahol csak mód-tanácsal és munká-reneyszásban. Meg-ty csakis Palesztina-ntsvára. Az amerikai-ferfiu aggodó szere-jövője felé. Elettör-gyszerű eposza a zsi-yes, szabad visszaté-

AN (7)

szurokkal s hogy to-ár nap múlva piros fes-Gyilkosok!" A helys-ágen sok üdülő elbagyta ett egy inkább „svájci”-ráje területén. Davosban élhetett nyugodtan, ha se után kikébesített legközelebbi gyűlésre, t. A fűrdőigazgatósá-Gustloffnak minden unjon-ejeletése.

y válása után, néki itét a érkezett; röviddel ez-rabolták. Gustloff egy-ntézetben doktori disz-otte, Münchenben eskü hogy a hölgy Svájcban-gandát fejt ki, különben-üzsmerten erkölcsstelen-ágává tette. Amikor ké-nyik rokona, egy svájci-tett, Gustloff ezt vála-hozozá! Az egyetemi hall-t harcolt!"

olt Gustloff Davosban. A-épitott davosi népkönyha-í halála előtt, kéretlenül-nynt kapott Gustlofftól-sszaklülte. Gustloff erre-istanácsosnál". Gustloff-ó levélben fejezte ki saj-é előtt, befejezve az-község képviselői azon a-k volna, úgy nem történik-árméka volt, amely ha-natalmon lévő nagykövete-í szerepe? Amikor Hitler-áratlankot magas német-átotta.

olytatjuk.)

ort. aut. a circ III-IV Timisoara

hirdetmény

IV ker. aut. ort. izr. hit-és füstölthus készíttéssel-mészárszékra óhajtt 1937-oncessziót kiadni. Önálló-szárosok, kik e jogot el-küldjék be írásbeli ajánla-november 30-ig a hitközség-Str. Fröbji 55, ahol a közé-megtudhatók.

Nobel-díjas Thomas Mann Egyiptomban

filzve 211 lej. A nagy tris-kötete. — Thomas Mann: lej. József, kötvé 158 lej. Cluj. Postán utánvétél.

NDÁT ÖRMÉT

divát szerint vásárolhat:

SZ ERNŐ

beszálón CLUJ,

ya-palota

SPORT

Asztaliteniszkupát nyert az UEC gárdája Bucurestiben

Bucuresti, november 17. (Az Uj Kelet tud.) Tegnap fejezték be Bucurestiben a Tempo című lap által rendezett asztaliteniszkupaversenyt, amelyen az ország minden számottevő asztaliteniszezője indult. A legnagyobb küzdelem a férfigyőzelem volt, amely versenyszámban 36 versenyző indult. A férfigyőzest megérdemelten Vladone Victor UEC nyerte, aki ezzel elnyerte a Tempo által felajánlott kupát is. Második Schapira Bucuresti, harmadik Erős Csibi Haggibbor és Marin. UEC A versenyek érdekességére jellemző, hogy a döntő küzdelmeket 1500 néző nézte végig.

A második osztályú férfigyőzest az idő rövidsége miatt nem játszották le. A döntőbe került Kopenetz UEC és Szaniszió Kolping. Minthogy mindkét játékos clujji, a döntőt Clujon játszták. Harmadik Hag Vasile Bucuresti.

A clujji versenyzők bucaresti sikere újabb bizonyítéka annak, hogy Cluj városa előkelő helyet foglal el az ország sportéletében. A clujji versenyzőket Morariu Albin kísérte Bucurestibe.

Ismét nyílt a küzdelem a Nemzeti Bajnokság B) csoportjaiban

Cluj, november 17. (Az Uj Kelet tud.) A Nemzeti Bajnokság B) csoportjaiban az előkelő és igen értékes első helyért folyó küzdelem újra nyíltá vált. A keleti csoportban a Makkabi vereséget szenvedett, a constantai csapat igen a sarkában van a Makkabinak. A nyugati csoportban a Phoenixen esett igazságtalanság révén a baia marei A csapat pillanatnyilag leszorult a harmadik helyre. Érdekes, hogy a bucaresti Makkabi meglepő verségét kapuvédőjének, az aradi Hakoahból elszármazott Kerkainak köszönheti, aki két potyagól beengedésével ingatta meg a bucaresti zsidó csapat megérdemelt elsőségét.

A Nemzeti Bajnokság B) csoportjainak állása a következő:

Nyugati csoport:	
Vulturii	11 7 3 1 30 16 17
Jiul	10 7 1 2 34 13 15
Phoenix	11 6 1 4 34 13 13
Olimpia	10 6 1 3 30 19 13
Muresul	10 5 1 4 22 18 11
Craiovan	10 5 1 4 20 27 11
CAMT	9 5 0 4 23 16 10
Rovine Grivița	10 4 0 6 30 23 8
Stăruința	9 4 0 5 20 32 8
Soimii	8 3 2 3 10 15 8
CFR	10 3 1 6 19 39 7
Unirea M. W.	10 3 0 7 20 33 6
Victoria	9 0 1 8 7 44 1

Keleti csoport:	
Makkabi	11 8 0 3 45 14 16
Victoria	10 7 1 2 26 16 15
DUIG	10 5 3 2 22 9 13
Dragos Voda	10 5 2 3 22 24 12
Franco Romana	10 4 4 2 20 19 12
ACFR	9 5 0 4 19 14 10
SP. Studentesc	9 4 1 4 17 14 9
IAR	9 3 2 4 29 24 8
Jahn	10 3 2 5 14 26 8
Tricolor CFPV	10 2 4 4 16 26 8
Textila	9 3 0 6 12 26 6
DVA	10 2 2 6 22 34 6
Sporting	9 1 1 7 11 28 3

Uszótanfolyam. November 19-én a Park-szanaszatórium medencéjében uszótanfolyam kezdődik. Oktatási idő kedd, szerda és csütörtök délután 6-tól 8-ig. Felvilágosítást a Park-szanaszatórium pénztáránál. Oktató Dékányi Ernő.

Brasov, Brasovia—Municipali Brasov 0:0, C) liga.

Sft. Gheorghe, CS Tg-Mures—Klinger 3:0 (1:0) C) liga.

Sighisoara. Vitrometan—Aquila 2:1, C) liga.

Brad. Mica—SM Resita 3:1, C) liga.

Medias. SS Sibiu—Sparta 1:0 (1:0) C) liga.

Marseille. Belgrad—Marseille válogatott 5:4 (3:0). Belgradot a Beogradski képviselte.

Lille. Észak-Franciaország — Sunderland 5:1.

Lyon. Olaszország B) válogatott—Lyon kerületi válogatott 3:1.

Román ökölvívó sikere Bulgáriában. Bucurestiből jelentik: Dumitru Calinescu román ökölvívó vasárnap Szófiában mérkőzött Baruh Guneff bolgár boxolóval, aki nemrég nyerte meg a párizsi André Machard-tornát. Calinescu 16 menet alatt többször földre küldte ellenfelét és fölényes győzelmet aratott. Calinescu még e hónapban újabb meccset vív Szófiában Gerry Sullivan-nal, akit Spakow is legyőzött már egy ízben.

KÖZGAZDASÁG

Száz ezer hektár erdőség kitermelésének koncesszióját nyerte el a Cluj székhellyel megalakult Intreprinderile Cloșani S. A. R.

Az eredetileg Cluj, jelenleg Bucuresti székhellyel működő és V. V. Tilea volt államtitkár irányítása alatt álló Intreprinderile Forestiere Române korábban elnyerte a Turnu Severin és Orsova körül fekvő és mintegy száz ezer hektárra rugó állami erdősegek kitermelésének koncesszióját. A kormány és a vállalat között létrejött megállapodás szerint a fatermelő vállalat a koncesszió kihasználására meghatározott időn belül köteles önálló részvénytársaságot alapítani. Ennek a kikötésnek az Intreprinderile Forestiere Române csak többszöri elhalasztás után, alig pár héttel ez előtt tudott eleget tenni, amikor is Cluj székhellyel 30 millió lej alaptőkével megalakult a koncesszió átvételére és kihasználására szánt vállalat Intreprinderile Cloșani S. A. R. elnevezéssel.

Az új vállalat 66 százalékos részvénytöbbsége az alapító cég tulajdonában van. A részvényjegyzés egyébként a következőképpen oszlik meg:

Intreprinderile Forestiere	
Române	18,950.000 lej
Petrosani szénbánya	5,000.000 „
Lonea szénbánya	2,000.00 „
Mica	1,800.000 „
D. Mociornita	1,000.000 „
I. Gigurtiu, a Mica vezérig.	200.000 „
V. V. Tilea vezérigazg.	50.000 „

Az új vállalat és a kormány, illetve a CAPS között létrejött koncessziós megállapodásokat a november 9-én megjelent rendelet törvény szentesítette. A koncesszió szerint az Intreprinderile Cloșani a Turnu-Severin — Lunca Padesului — Baia de Arama — Targu Jiu vonalon helyi érdekű iparvasutat épít, mely személyszállításokat is köteles lebonyolítani. Kiépítheti még, de nem kötelezőleg, az Orsova—Turnu-Severin közötti vasutvonalat is. Ez a koncesszió harminc évre szól és a vasutak 5 éven belül üzembe helyezendők.

Az erdőkiutermelési koncesszió szerint az Intreprinderile Cloșani megvásárolta az erdőkiutermelési koncesszióval rendelkező erdőterületekhez tartozó összes állami erdők minden kitermelhető faanyagát. A tőárakat három évenként állapítják meg a piaci árak szerint, tekintetbe véve az elhelyező piacok árait is. A kitermelt faanyag értéke az árát levonják a tőárakból. A Cloșani tehát a kincstári fát tulajdonképpen természetben fogja megfizetni.

A koncesszió harminc évre szól. A koncessziószerződés betartásának garanciájaként a Cloșani egymillió lej készpénz, vagy kötvénygaranciát köteles letétbe helyezni.

Az Intreprinderile Cloșani megkapja az iparpártolási és magánvasutépítési törvényekben biztosított összes kedvezményeket, a szükséges gépeket és gyári berendezéseket, stb. vám-, adó- és illetékmentesen importálhatja.

Arlejtések

Közmunkaügyi minisztérium, Bucuresti: November 26-án utjavítási munkálatok kiadása Gheorgheni-Varful Pangrat ciucmegei községi ut használhatóvá tételére. Előirányzat 178.610 lej. Elkészítési idő 45 nap. Óvadék 5 százalék. Információk a ciucmegei prefekturán és a gheorgheni primarián.

Intreprinderile Miniere si Metalurgice ale Statului din Ardeal R. I. M. M. A.: november 25-én 30.000 méter hosszú pamutvászonszallag beszerzése. Óvadék 5 százalék. Információk a R. I. M. M. A. vezérigazgatóságánál, Bucuresti Str. Bursel 5.

Liceul Militar Tg.-Mures: November 20-án szolgálati ruhák és ünnepi sportruhák beszerzése. Óvadék 5 százalék. Információk a katonaiskolában.

Hadügyminisztérium, Bucuresti: December 11-én 13 millió méter fehér cérna, 2 millió darab inggomb és 500.000 darab alsónadrág-

gomb beszerzése. Óvadék 5 százalék. Információk a hadsereg központi raktáránál, Bucuresti, Bul. I. G. Duca 9.

Autonom Monopolpénztár, Bucuresti: December 29-én 1.394.000 kg. különböző papír és kartonpapír beszerzése. Óvadék 5 százalék. Információk a CAM árubeszerzési igazgatóságánál, Bucuresti, Bul. Lascar Catargiu 22.

VII. hadtest parancsnoksága, Sibiu: December 1-én cca 15.000 kg. textilhulladék eladása. Óvadék 5 százalék. Információk a hadtestparancsnokságnál.

Az áremelkedés ellenőrzését kéri a clujji kisiparosok. A Kisiparos Szövetség clujji fiókjára érkekezletre hívta egybe a helyi kisiparosokat, melyen a hatóságok és több szakmai szervezet megbízottai is résztvettek. Az érkekezlet megvitatta az utóbbi időben bekövetkezett áremelkedést és lényegében a következő határozati javaslatot hozta: Az

érkekezlet úgy találta, hogy az árak emelkedése egyáltalában nincsen indokolt. A kisipar nyersanyagául szolgáló áruk között a bórarak 80—100 százalékkal, a faanyag-árak 10 százalékkal, az izolált huzal ára ugyancsak 10 százalékkal, az építési faanyag ára 20 százalékkal emelkedett. Mivel a kisiparos áll közvetlen összeköttetésben a fogyasztóval, az áremelkedés egész odiuma a kézműiparosra hárul. Az érkekezlet emiatt azt kéri, hogy az állami és városi szövetkezetek szigorúan vizsgálják meg ennek az áremelkedésnek az eredetét és a vétkesekkel szemben alkalmazzák a törvényes büntetéseket. Az érkekezlet megbízta a Kisiparos Szövetséget clujji fiókjának vezetését, hogy a határozatot juttassa el a szakminisztériumoknak és a Kisipari Szövetség bucaresti központjához.

Valutárfolyamok a bucaresti magánforgalomban: francia frank 9.40—9.50 lej, svájci frank 46.50—47 lej, dollár 200—203 lej, angol font 975—985 lej, török font 125—130 lej, belgas 32—33 lej, német márká 41—43 lej, csehkorona 5.70—5.80 lej, pengő 33—34 lej, schilling 32—33 lej, holland forint 110—112 lej, zloti 30—32 lej, dinár 3.50—3.70 lej, drachma 1.60—1.70 lej, léva 1.70—1.80 lej, Napoleon arany 1270—1280 lej, aranyfont 1570—1580 lej

Me

Fogsága a

Bucuresti, no
Eraclide szanau
tin Dumitrescu
A tábornok ve
ben szenvedett.
tása alatt válsá
zelőorvosai köz
beteg menthet
érkezett meg a
hátralevő bünt
ekkor még öntu
sága volt, hogy

Pop V

Az exportőr

Bucuresti, no
a román export
tegnap kihallg
szövetkezeti
szolta, hogy a
időben nem fo
Negura minisz
premiúmotok
folyósított alap
Branovicu m
kedelmi minisz
valuták leérték
zet ügyében in

PIA IGY ma este a „Faust” Margaréta szerepét énekli a Román Operában.

A bucaresti tőzsde az elmúlt héten hullámzó volt. A fixkamatozású papírok közül különösen a valutára szóló papírokat és a december elsejei szelvényesedékeségű rentéket keresték, de a többiek árfolyama is tartott maradt. A Stabilizare 2½ ponttal 47-re, a Desvoltarea egy ponttal 42.50-re, a Renta Impropriarirei egy ponttal 45.50-re, a Renta Impropriarirei örök járadék egy ponttal 44.50-re, az 1933. évi renta egy ponttal 47-re, az Inzestrarea-kötvény nagy címletű fél ponttal 68.50-re, a kis címletű 64-re javultak, az adódon változatlanul 30, az 1935. évi 3 százalékos Consolidarea-kötvény 28.75. A bankrészvények alig tartottak, a Banca Nationala-részvény 25 lejjel 5025 lejre, a Romanasca 5 lejjel 380 lejre, a Credit Industrial 10 lejjel 665 lejre lanyhult, a többi változatlan, a Comro 135 lej, a Credit Roman 245 lej. A biztosítási papírok árfolyama változatlan, a Dacia Romania 5000 lej, a Generala 130 lej, az Agricola Fonciera 230 lej, a Nationala 200 lej. A petróleumrészvények hullámzóak. Az Astra Romana 65 lejjel 1100 lejre, a Steaua Romana 20 lejjel 460 lejre, a Credit Miner 7 lejjel 298 lejre, a Redevanta 10 lejjel 170 lejre lanyhult, a Concordia változatlanul 625 lej. Az ipari részvények is lanyhultak. A Resita 15 lejjel 512 lejre, a S. T. B. 40 lejjel 1645 lejre, a Letea 35 lejjel 810 lejre, a Mica 45 lejjel 1445 lejre lanyhult.

szekszuális élet enciklopédiája

Szerkesztette: Norman Hair,

a magyar közönség részére átdolgozta:

Dr. DÉCSI IMRE.

Lexikon alak, 360 oldal, egészvászonkötés, ára 198 lej, postán utávétellel küldi LEPAGE Cluj. — Kérjen teljes jegyzéket.

Ma

El

A

Egy

Ciano
megA kisan
fogát e

Budapest, no
gróf tegnap el
elhagyta volna
leghangu kiál
néphez, amely
nyire meghato

— A forró
amelyek váltó
mészates „Fer
lett értékes ha
ják.

Meghalt Dumitrescu tábornok

Fogsága alatt fordult rosszra a volt csendőrségi főparancsnok állapota

Bucuresti, november 17. Ma délelőtt az Eraclide szanatóriumban meghalt Constantin Dumitrescu volt csendőr főparancsnok. A tábornok vese-, máj- és cukorbetegségben szenvedett. Állapota jilvai fogvartatása alatt válságosra fordult. Ma éjjel kezelőorvosai közölték a családdal, hogy a beteg menthetetlen. Egyébként ma reggel érkezett meg a szanatóriumba a hír, hogy hátralevő büntetését elengedték. A beteg ekkor még öntudatánál volt. Utolsó kívánsága volt, hogy polgári temetőben temes-

sék el, polgári ruhában, anélkül, hogy katonai formázások mellett adnák meg neki az utolsó tiszteletet és virágokat se hozzanak sírjára. Dumitrescu tábornok 58 éves volt.

Az elhunyt körül néhány évvel ezelőtt nagy hullámokat vert az a politikai botrány, mely miatt Maniu annakidején lemondott. Később Dumitrescu ellen vagyoneellenőrzési eljárás indult, melynek során súlyos támadások is érték.

még teljesebb egységet tesznek szükségessé a kisantant államok között, mint valaha is volt és ezt az összhangot erősítette meg Károly király prágai látogatása, továbbá Károly király trónbeszéde is.

A Havas jelenti, hogy a ma reggeli lapok még mindig a német gesztussal foglalkoznak a folyamhajózás kérdésével kapcsolatban. Így a Petit Parisien többek között megállapítja: Jó lenne, ha az összes államok, amelyeket a német gesztus közvetlenül érint, erélyesen tiltakoznának, mert habár az ügy nem túl súlyos, mégis eddig túl könnyen vették Németország szemtelen gesztusait, úgyhogy a hallgatás nem lehet már elégséges. Az Echo de Paris szerint Hitler sorozatos szerződésességeinek me-

tódusát a terrorizmustól kölcsönözte. megengedni a trianoni szerződés Magyarország újrafegyverkezésére vonatkozó záradékainak egyoldalú felmondását. A jelen körülmények olyan természetűek, hogy

Pop Valer ígéretet tett az export-sérelemek orvoslására

Az exportörök előterjesztették sérelmeiket az illetékes fórumoknál

Bucuresti, november 17. Em. Brancovici, a román exportörök szövetségének elnöke tegnap kihallgatáson jelent meg Negura szövetségi miniszternél, akinek elpanaszolta, hogy a kiviteli prémiumot az utóbbi időben nem folyósítják az exportöröknek. Negura miniszter utasítást adott, hogy a prémiumokat haladéktalanul utalják ki a folyósított alaplól.

Brancovici megjelent Valer Pop kereskedelmi miniszternél is, akihez a külföldi valuták leértékelése folytán előállott helyzet ügyében intézett kérdést. Valer Pop a

következőket jelentette ki: Ha a kötelezettségeiket a jelenlegi árfolyamokon rendeznék, az exportörök jelentékeny veszteségeket szenvednek minden egyes valutánál. Így például a francia frank esetében 46 és félszázalékos veszteség érné őket. Mivel a Banca Nationala intézkedéseivel mindenki felől elhárította a veszteséget, kivéve az exportöröket, a kereskedelmi minisztérium figyelembe veszi Brancovici kérését és azt a kormány gazdasági bizottságának legközelebbi ülése elé terjeszti.

Huszdikára hívták össze az ujságíró-szervezeteket az új sajtótörvény tárgyában

BUCURESTI, november 17. Mircea Djuvara igazságügyminiszter november 20-ra összehívta az ország nagy sajtószervezeteinek képviselőit a sajtótörvénytervezet megvitatása végett. A meghívott szervezetek között a Népkisebbségi Ujságíró-szervezet nem szerepel.

Roosevelt elindult Buenos-Airesbe, a pánamerikai konferenciára

Mit tárgyal a buenos-airesi konferencia? Kiáltványban hívja fel a népeket Rooseveltt a newyorki világkiállításra való részvételre

Washington, november 17. (Rador.) Rooseveltt elnök ma hajóra szállt, hogy részt vegyen a buenosairesi pánamerikai konferencián. Rooseveltt utjához nagy reményeket fűznek a világéke szempontjából. Egyébként a december 1-én Buenos-Airesben kezdődő pánamerikai békekonferencia célkitűzése a következők: 1. A háboruellenes szerződések tökéletesítése. 2. A semlegesek jogaira és kötelezéseire vonatkozó irányelvek megállapítása. 3. Az interamerikai közlekedési viszonyok feljavi-

tása. 4. Tanár és diákcseré. 5. A kereskedelmi kapcsolatok reformja azon célból, hogy minden kedvezési lehetőség elhárítható legyen az Amerikán kívüles államokkal.

Washington, november 17. (Rador.) Rooseveltt elnök kiáltványban fordult az egész világhoz, amelyben felhívja a népeket, vegyenek részt az 1939 évi newyorki világkiállításra, amikor 150-ik évfordulóját ünnepli az Egyesült Államok első elnöke beiktatásának.

Borzalmas robbanás egy franciaországi löpőgyárban

Harminckét halottja, számos súlyos és könnyű sebesülte van a robbanásnak. Daladier hadügyminiszter a katasztrófa helyszínére utazott

Marseilles, november 17. (Rador.) Saint-Chamas mellett egy löpőgyárban robbanás történt, amely 32 halálos áldozatot követelt. Kétszáz ember megsebesült.

A löpőraktár, ahol tegnap este a borzalmas robbanás történt, 2-3 kilométernyire van Saint-Chamastól és Miramartól és több elszigetelt épületből áll, amelyeket egymástól földtorlaszok választanak el. A 104. számú épületben tegnap délután 16.30 óra körül keletkezett a tűz. A Tolti elnevezésű robbanóanyagot gyártják itt. Azonnal riadókészültségbe helyezték a gyár egész személyzetét, mintegy 200 embert, akik teljes erővel dolgoztak a tűz eloltásánál. Viz alá borították az épületet és már majdnem sikerült is ez a mentési művelet, amikor hatalmas robbanás rázkódtatta meg a levegőt. Az egész épület felrobbant és maga alá temette az oltási munkálatokban résztvevőket. Azonnal segélycsapatok indultak a sebesültek segítségére. Igen sok könnyű sebesült a félelemtől félőrülten elrohant a közeli falvak irányába. 15 mentőkocsi sietett a helyszínre. Este 9 óráig 32 halottat húztak ki a romok alól borzalmas állapotban. A sebesültek száma igen nagy. A gyár kapuit a robbanás után azonnal bezárták, hogy a tömeg ne hatolhasson be. Azon munkások hozzátartozói, akikről tudták, hogy délután munkába álltak, rövid idő alatt összesereglettek és a kerítésen kívülről kiáltották szereteteik nevét. A mentés munkálatok egész éjjel folytak.

szinére utazott. Elrendelte, hogy az összes katonai épületekre huzzák fel a gázszlobo-

gót. Párizs, november 17. (Rador.) A saintchamasi katasztrófa mentési munkálatai során még 17 hullát ástak ki, úgyhogy a halálos áldozatok száma 52-re emelkedik. A robbanás helyszíne mellett 18 érintetlen robbanóanyaggal telt tartályt találtak. A vizsgálatot nagy elővigyázattal folytatják.

Szörme-szükségletét

a legújabb párizsi és bécsi modellek szerint a legolcsóbban szerezheti be:

Weisz Tibor

Cluj, C. Regele Ferdinand 21. (Farkas Ernő ház)

Szörmeben nagy választék!!!

Ujabb jelentés szerint a saintchamasi katasztrófa áldozatainak száma: 32. A sebesültek számát még nem lehetett pontosan megállapítani.

Daladier hadügyminiszter, amint értesült a szerencsétlenségről, repülőgépen a hely-

Ma premier!!! Esemény!!!

Elisabeth Bergner: Ahogy tetszik

William Shakespeare halhatatlan mesejátéka, Paul Czinner rendezése

Egy 20th Century-Fox-film

CAPITOLBAN

Ciano gróf kiáltványban köszönte meg a magyaroknak a lelkes fogadtatást

A kisantant nem hajlandó Magyarország fegyverkezési jogát elismerni. A francia lapok még mindig a német lépéssel foglalkoznak

Budapest, november 17. (Rador.) Ciano gróf tegnap elutazott Budapestről. Mielőtt elhagyta volna Magyarország területét, megleghangú kiáltványban fordult a magyar néphez, amelyben rámutatott arra, mennyire megaláztatott őt az a lelkes fogadtatás,

amiben részesítették és amit a két országot egymáshoz fűző érzelmek ujjabb konkrét bizonyítékának tekint. Az olasz nép mély szimpátiával fog válaszolni erre. Horthy kormányzó római látogatása alkalommal fog nyújtani az olasz népnek a magyar nép iránti érzelmeinek ismételt kifejezésére.

Egyidejű párizsi jelentés szerint, a Le Temps, foglalkozva a bécsi hármastekeztelen kiadott közleménnyel, többek között azt írja, hogy a kisantant nem hajlandó

amiben részesítették és amit a két országot egymáshoz fűző érzelmek ujjabb konkrét bizonyítékának tekint. Az olasz nép mély szimpátiával fog válaszolni erre. Horthy kormányzó római látogatása alkalommal fog nyújtani az olasz népnek a magyar nép iránti érzelmeinek ismételt kifejezésére.

a „Faust” Margaréta a Román Operában.

...de az elmúlt héten h...
...amatozásu papirok közü...
...ára szóló papirokat és a...
...szelvényesedékeségü renté...
...a többiek árfolyama is tar...
...abilizare 2% ponttal 47-re...
...ponttal 42.50-ra, a Renta...
...egy ponttal 45.50-re, a...
...arrei örök járadék egy...
...z 1933. évi renta egy pont...
...strarea-kötvény nagy cim...
...88.50-re, a kis cimletek 64...
...dóbon változatlanul 30, az...
...ékos Consolidearea-kötvény...
...vények alig tartottak, a...
...részvény 25 lejjel 5025 le...
...5 lejjel 380 lejre, a Credit...
...665 lejre lanyhult, a többi...
...ro 135 lej, a Credit Ro...
...ztosítási papirok árfolyama...
...ia Romania 5000 lej, a...
...az Agricola Fonciera 230...
...00 lej. A petróleumrészvé...
...Az Astra Romana 65 le...
...steaua Romana 20 lejjel 460...
...nier 7 lejjel 298 lejre, a...
...el 170 lejre lanyhult, a...
...atlanul 625 lej. Az ipari...
...hultak. A Resita 15 lejjel...
...B. 40 lejjel 1645 lejre, a...
...810 lejre, a Mica 45 lejjel...
...it.

Quális élet lopédiája

ette: Norman Hair,
...nép részére átdolgozta:
...DÉCSI IMRE.
...30 oldal, egészvászonkötés
...ú utávéttel küldi LEPAÉ
...örjen teljes jegyzéket.

G. Enescu hegedti.
Cárevics. (Matiné.)
offmann mesél. (Pia

MUSORA:
sláger: Egy szegény
ve Feullet gyönyörű
szerepekben: Pierre
smarkból) és Marie
ancia film. Román és
A legfrissebb Fox
mániák aktualitások".
főnök bucarestii ta-
ok: 3, 5, 7, 9 órákor.

MUSORA:
feliratokkal: I. Hu-
gjáték. John Barry-
ard. II. Edgar Wal-
gy legénylakásról.
ge Alexander, Gerda
h. III. Journal. Hely-
Kezdet: 3, 6, 9-ór.

MUSOR

ember 18.
zene. orvosi tanács-
vezek. 14.30: Vidám
hangversenyek, elő-
20.35: Verdí: Aida,
beraházból.

ma, lemezek, étrend,
vasás. 14.30: Zenekar.
akfőra. 17.45: Hírek.
30: Előadás. 20.20:
20.50: Vidám cseve-
2.40: Hírek. 23: Kül-
Tánclemezek. 24: Hi-
velven. 1.05: Hírek.

Diasz nyelvtanítás. —
20: Elbeszélés. 21.50:
Hírek.
oztató lemezek. 13:
adák. 71.05: Művész-
20.25: Puccini: Bo-
Bécsi egyveleg. 24.10:

RO TÉSEK

szó 2 lej, vastagabb
bb apróhirdetés 20 lej.
százalék kedvezmény.
öre fizetendő. Jelíges
obitunk, ha portóbélyeg
ve van.

étkban, Bundák készíté-
oban vállalom. Galléro-
modellek szerint készül
örmesalon Regele Fer-
epuval emeleten.

ét, bányai szilvát, szá-
oz Emil Tauți de sus.

ségű, ideges természetű
asu gyermekeket felve-
tási zavaroknál ingyen
laszbélyeg ellenében is.
ai intézeti tanár Ineu,

árattal, parkettes, na-
ozott szoba kiadó, Str.
nt jobbra.

zoba két hölgy részére,
al, esetleg teljes ellátá-

s Miksa Chaszid táncok
delhető a kiadónál, Mo-
y minden nagyobb zene-

an levő írógép és egy
adóban.

rista leányom mellé ne-
nán és zongoratudással.
mann Zoltán Satumare,

keres zsidó családnál
ellátást. „Nem külön

HIREK

Meghalt dr. Osias Thon

Krakko, november 17. November 11-én, szerdán este rövid betegség után meghalt dr. Osias Thon, a krakkói haladó zsidó hitközség rabbija, aki a cionista mozgalomnak pionírja és a lengyelországi zsidó kisebbségnek vezetője volt.

Dr. Osias Thon 1870-ben született Lembergben. A berlini egyetemen szerezte doktorátusát ugyanakkor, amikor a berlini zsidó szemnárúmi rabbi diplomát szerzett. Tanulmányai végetvetve Krakko-ban prédikátornak és rabbinak választották a progresszív zsidó hívek, akik között erősen propagálta a cionizmust. Cionista lapot is szerkesztett lengyel nyelven. Együtt tudományos munkásságot is folytatott Achad Haam héber folyóiratában, a Hasiloachban. A nagy zsidó könyvtár megalapítása Krakko-ban Osias Thon műve. Hosszu éveken át elnöke volt a krakkói Bnei Brit páholyoknak. A lengyel belpolitikába a köztársaság megalapítása után kapcsolódott be. Tagja volt az alkotmányozó gyűlésnek és később a szejmnek. Beszédei a szejmben mindenfelé nagy figyelmet keltettek. Sokáig elnök is volt a szenátus és szejm zsidó képviselőiből alkotott klubnak. Tagja volt a cionista Akciókamiténének és a Jewish Agency tanácsának.

Csökkenő hőmérséklet várható. Bucarestből jelentik: Holnapi időprognózis: előbb csökkenő, majd emelkedő légnyomás, váltakozó felhőzet, enyhe északi és északnyugati szél, csökkenő hőmérséklet, csapadékok, eső formájában a hegyekben és az ország északi részeiben enyhe fagy.

Megbízható, elegáns és olcsó
ruhát
csak
Silberger Ernő
ujjonnan megnyitott uridivat szabó-
szalonja készíti C. Reg. Ferdinand 2/a
Dus szövetraktár. Platsintár felett.

Felavatták a Zsidó Arvagondozó Atrétegező Intézetének otthonát. Vasárnap délelőtt lélekemelő ünnepség keretében avatta fel az ardeali Zsidó Arvagondozó Atrétegező Intézet otthonának új helyiségét a Paris uca 38. számú házban. Az ünnepségen megjelentek a zsidó közélet képviselői is, akik őszinte elragadtatással szemlélték azt a munkát, amelyet az intézet aránylag igen rövid idő alatt végzett és amely lehetővé teszi, hogy a tanoncok magasabb igényeket is kielégítő szellemi és szakmai kiképzésben részesüljenek. Az avató ünnepséget Moskovits József bankigazgató, az atrétegező intézet elnöke nyitotta meg. Beszédében őszinte, keserűen szavakkal ismertette azt a nehéz feladatot, amelyet az intézet tűzött maga elé. A zsidóság mai helyzetében a zsidó ifjúságnak sokkal nagyobb felkészültséggel kell nekivágnia az életnek bármilyen pályára is lépjen. Ez elsősorban áll az ipari pályákon működő ifjúságra és ennek az ifjúságnak a céljait szolgálja az atrétegező intézet, mely megérdemli a zsidó társadalom áldozatkészességét. Ezután dr. Kertész Jenő, az ardeali Zsidó Arvagondozó elnöke tartott egyórás határozó beszédet, amelyben előbb rövid viszszaillantást vetett az Arvagondozó eddigi működésére. Az Arvagondozó eddigi tisztán karitatív tevékenységet fejtett ki, ma azonban az egyre rosszabbodó viszonyok következtében az Arvagondozóra hárul az atrétegezés nagy feladata. Eppen ezért az Arvagondozó központi bizottsága különös figyelmet szentel az atrétegező intézet munkájának. Utána Löbl József tanár, a tanoncok otthon igazgatója, az intézet titkára emelkedett szólamra és arról a munkáról számolt be, amit eddig az Atrétegező Intézet létrehozása körül végeztek. Különösen a tanoncoktatás jelentőségével foglalkozott és kifejtette, hogy az ezzel kapcsolatos szigorú törvényes rendelkezések miatt főleg a magánoktatásnak van nagy jelentősége az Arvagondozó által kitűzött célok elérésében. Ezért kell a törvényes nehézségekkel küzdő tanoncok segítségére lenni, kulturális nivóját emelni és olyan keretek közé illeszteni, ahol a nemzeti érzés és az állampolgári kötelességtudás fejlődhetik ki benne. Löbl tanár kiemelte Antal Márk főigazgató munkásságának érdemait, aki nagy energiával és odaadással vesz részt az Arvagondozó munkájában és irányítja az atrétegező intézetet. Végül Braunstein Zoltán tanonc romány nyelvű beszédében módott köszönetet a vezetőségnek, odaadó munkájáért. (s.)

— Edward angol király Délwalesbe utazik tanulmányútra. Londonból jelentik: Edward király rövidesen Délwalesbe utazik az ottani ipari medence megtekintése végett s hogy személyesen tájékoztassa magát az ottani munkanélküliek állapotáról.

— Az indiai alkirály elleni összeesküvést fedezett fel az angol rendőrség. Londonból jelentik: A News Chronicle szerint az angol rendőrség összeesküvést fedezett fel, amely az indiai alkirály vonatainak felrobbantására irányult. Több egyént letartóztattak.

— Akiknek foglalkozása minden erejük megfeszítését követeli, igyanak hetenként legalább egyszer, reggel felkeléskor egy pohár természetes „Ferenc József” keserűvizet, mert ez szabályozza a bélműködést, előmozdítja a gyomoremésztést, fokozza az anyagcserét, javítja a vérkeringést, megnyugtatja az idegeket, egészséges álmot hoz és ezáltal új életerőt teremt. Az orvosok ajánlják.

— Fegyverkezék Egyiptom is. Kairóból jelentik: A hadügyminisztérium 55.000 egyptomi fontos hitelt folyósított 6000 modern hadifegyver vásárlására. A puszkákat Angliában szerzik be. Ez az első lépés, amit az egyiptomi kormány tesz a hadsereg modernizálása érdekében.

„Modern idők”
mától a
Thália Mozgóban
Chaplin
Chaplin
Chaplin
Chaplin
Chaplin
mint éhbéért dolgozó gyári munkás.
mint csavargó és meg nem alkuvó idealista.
mint az élet ferdéségeinek kigyonyolója.
film, utójára forgatva Clujon!
film román, magyar felirattal a
Thália Mozgóban
Helyárak: 15 és 21 lej.

A manasturiai bosszúja. Tegnap este 10 óra tájban Albu Pavel manasturi lakos egy barátjával együtt részegen haladt végig a külmánasturon, azt kiabálva, hogy bosszút állanak az összes autóbusszsoffőrökön, azért az incidensért, ami néhány nappal ezelőtt egy manastur lakos és egy autóbusszsoffőr között történt és aminek a vége az lett, hogy a részeg manasturit Tarnavean közrendőr agyonlőtte. Albu és barátjai az ut szélén várták, amíg egy autóbussz közeledik és akkor követek kapva fel, célbavették a kocsi és betörték egyik ablakát. A kövek emhén megsebesítették Rusan Joan közrendőrt, és Georgescu diákok, akik a kocsi-ban ültek. A rendőrség mind a két manastur gazdát őrizetbe vette.

Aki meg akarja ismerni a cionista mozgalom okait, elzámnyait és vezető egyéniségét, olvassa el **SZABÓ IMRE**
UJ ZSIDÓK
című, a napokban megjelenő 180 oldalas kötetét.
Moses Hese — A. D. Gordon — Herz Tivadar — I. Trumpeldor — Rachel
érdekes, szórakoztató és tanulságos életrajza
Ifjúsági csoportok, iskolák, kulturegyletek busznál több példány megrendelése esetén jelentékeny árkedvezményt kapnak. Megrendeléseket pontosan elintézz az Uj Kelet könyvcsatláya Cluj, Str. Baron L. Pop 10.

Minden évben vagyoneellenőrzésnek vetik alá a pénzügyi tisztviselőket. Bucarestből jelentik: A pénzügyminisztérium körében rámutatnak arra, hogy a minisztérium kötelekőbe tartozó tisztviselőkre vonatkozólag néhány napon belül bizonyos intézkedéseket léptetnek életbe, amelyek hivatva lesznek elhárítani a fiskus közgeinek mindennemű diszkreditálását. A fiskus tisztviselői minden év elején vagyoneellenőrzésnek lesznek alávetve, ami által elejét veszik minden kritikának, mert pontos kimutatást követeinek majd a tisztviselőktől.

Mielőtt cserépes, vagy vágott virágot venne: tekintse meg vételkötvezettség nélkül az ardeali kertészek szövetekeztenek virágüzletét, a „Flora”-t. Cluj, Str. Reg. Maria No. 16.

Zsidó művészet Turdán. Ma, szerda este 9 órai kezdettel nagyszabású művészest rendez a Diáksegélyző a turdai Zsidó klub előadóterében. A művészestet Kassovitz Endre ügyvéd nyitja meg. Bevezető előadást tart: Dr. Hamburg József, a Diáksegélyző elnöke, Farkas Tibor hegedűszóló játszik. Janovitz Eva, szavalóművésznő Salomon Ernő verseiből szaval. Boskovits Sándor „A zsidó zene művészeti és társadalmi problémái” című előadását olvassa fel. Brassai Viktor és Adler Hubert eredeti versekből és műfordításokból szavalnak. Az estet Hajdu Ödön zárószavai fejezik be. A művészestre a turdai zsidó közönséget ezuton hívja meg a Zsidó klub vezetősége.

Szép asszonyok hű barátja a LYISOFORM! Használjon valódi LYISOFORM-ot, hogy megszabaduljon az örökös félelemtől, a rettegett következményektől, hogy védekezessen a kellemetlen meglepetések ellen, akadályozza meg a fertőzést, a baktériumok, a nem kívánatos csirák megleteleését. Nyugtassa meg magát rendszeres éledejében alkalmazott valódi LYISOFORM öblítésekkel. A biztos hatása és megbízható LYISOFORM csak zárt üvegekben valódi, kimérve nem kapható.

Lou's Brandeis 80-ik születésnapját ünnepeiték Palesztinában. Jeruzsálemből jelentik: Louis Brandeis 80-ik születésnapja alkalmával a napokban a jeruzsálemi Jewish Agency épületében ünnepelet rendeztek, amelyen a jisiv és a pártok vezető egyéniségei jelentek meg. Ussischkin méltatta a jubiláns egyéniséget és lelki nagyságát. Elmondta, hogyan lett Brandeis cionista és megmagyarázta, milyen helyet foglalt el a mozgalomban. Végül a jisiv szivélyes üdvözlését és jókívánásait fejezte ki. Dr. Magnes, a héber egyetem elnöke Brandeisről, mint Amerika egyik történelmi egyéniségéről beszélt. Emanuel Neumann beszéde után a Chedera melletti Kfar Brandeis egyik küldötte Isten áldását kérte az „öreg és jóságos bíróra”. Végül Ben Gurion méltatta Brandeis történelmi jelentőségét az amerikai és a zsidó nép életében. Nehéz időkben mindig jóleső érzés volt tudni, hogy Amerikában él egy nagy férfi, akire a zsidóság mindig számíthat. Az elnök Ussischkin végül felolvasta a táviratokat, amit az ünnepeletnek küldöttek.

Megfojtotta gyermekét egy cigányasszony. Néhány nappal ezelőtt hirt adtunk arról, hogy a rendőrségi fogház épületében Kovács Lujza cigányasszony, akit különböző burrunn lopásokkal vádolva tartóztattak le fiugyermekek adott életet. Az asszonyt annak idején beszállították a klinikára, ahol felgyógyulásáig, azaz máig kellett volna tartaniok. Ma délelőtt az asszony a gyermekét a karjai között tartotta hosszabb ideig, majd egyszer csak felugrott, az orvosokat hívta és azt mondotta, hogy karjai között a gyermek meghalt. Miután a gyermeknek eddig semmi baja nem volt, a szülészeti klinika főorvosa a rendőrségre telefonáltatott a vizsgálat beindítása céljából annak megállapítására, hogy nem forog-e fenn büntény a gyermek hirtelen halálánál. A beindított vizsgálat rövidesen megállapította, hogy a gyermek testén súlyos zuzódások nyomai észlelhetők és ezért elrendelte a hulla felboncolását, a gyilkossággal vádolt asszonyt pedig őrizetbe vették.

OEDIPE L-T-PIVER-PARIS

A francia diátszereszet legújabb alkotása: OEDIPE puder, kölnivíz és parfüm, a párizsi L. T. Piver gyár lényesen sikerült készítményei. Ezeket a páratlan minőségű kreációkat az összes elegáns hölgyek kedvelik.

Meghalt dr. Hirschler József cluji prelátnak-kanonok

Cluj, november 17. Ked délelőtt 10 órákor néhány hétig tartó betegeskedés után a cluji Park-szanatóriumban meghalt dr. Hirschler József prelátnak-kanonok, aki évtizedeken át mint a cluji katolikus egyházközség tiszteltben álló plébánosa fejtett ki áldásos munkát. Dr. Hirschler már évek óta cukorbetegségben szenvedett, amelyhez az utóbbi időben személyét ért támadások miatt még szív- és ideges gyomorbad járult. A sok megpróbáltatás következtében legyengült szervezete nem tudott megbirkózni a közben fellépő mellhártyagyulladásal is. Dr. Hirschler 1874-ben született Ujpesten. Tanulmányait Budapesten, Bécsben és Rómában végezte. Pappá 1900-ban szentelték és mint a cluji plébánia hitoktatója kezdte meg transylvániai működését. Előbb az egyetemi hallgatók szemnárúmiának lett az igazgatója, majd 1906-ban a cluji egyházközség plébánosává lépett elő. Három évtizedes plébánosi működéséhez számos szervezés és alkotás fűződik. Ő alapította a Marianum leánynevelő intézetet és a sétatéri bérházak felépítése is az ő tervei szerint történt. Mindezek mellett jelentős művészettörténelmi irodalmi munkásságot fejtett ki. Temetése nagy egyházi pompával csütörtökön lesz.

Román repülők és repülési szakértők küldöttsége megy Párizsba, a tengerentúli légiipar tanulmányozására. Bucarestből jelentik: A Capitala című lap szerint román repülőkből és repülési szakértőkből álló küldöttség indult Párizsba, hogy a tengerentúli légiipar ottan rendezett kiállítását megtekintse és szakismereteit gyarapítsa.

Eljegyzés. Fruchter Rizát Sighet eljegyezte Klein Arthur Sighet.

Székely Béla: Az antiszemitizmus és története 380 lap, Tabor-kiadás 106 lej, Lepage-nál, Cluj. Postán utánvéttel. Kérje a Tabor-kiadványok teljes jegyzékét.

Diákismerkedési est a Salom klubban. A minden évben szokásos zsidó diák-ismerkedési estét f. hó 21-én rendezi meg a Diáksegélyző vezetősége a Salom klubban 9 órai kezdettel. A rendezőség gondoskodott arról, hogy a zsidó diákságnak ez a táncos tea, az eddigiekhez hasonló kedélyes és hangulatos estévé váljon. A Diáksegélyző vezetősége ezuton hívja meg a diákságot és az egyetemi ifjúság barátait a szombat esti diákmulatságra.

Dr. Becsky Irén orvosnő (a wieni Lázárgyermekklinika v. aszisztense) vezetése alatt álló
Gyógypedagógiai Otthon
felvesz bejáró és (korlátolt számban) bentlakó gyermekeket.
Sikerrel gyógyít:
Beszédhibát, dadogást, halló-némákat, nehezen nevelhető gyermekeket (notórius hazudozást, lopást, korai sexualitást, dührohámot), gyermek-idegbetegségeket. Eredményekről számos referencia.
CLUJ, Calea Regeje Ferdinand Nr. 71.

UJ KELET Legújabb hírek

Kezdetét vette Madrid birtokáért a döntő ütközet

Egész éjjel és kedd délelőtt is folyt Madrid légi bombázása. Körülkerítették az északnyugati városnegyedbe hatolt felkelőket

Ujra visszahódították összes pozícióikat a kormánycsapatok

A német távirati iroda jelentése szerint a két spanyol harcoló fél táborából érkezett jelentések rámutatnak arra, hogy Madrid birtokáért tegnap este kezdetét vette a döntő ütközet. Egész éjjel bombázták a felkelő haderők a fővárost. Ami azonban a pontos katonai helyzetet illeti, lehetetlen helytálló információkkal szolgálni, mivel a haditudósítónak sem a városban, sem azon kívül nem áll módjában megbízható értesítéseket szerezni és lekontrollálni az illető vezérkarok jelentéseit.

A Havas madridi jelentése szerint a főváros védelmi tanácsa által tegnap nyújtott biztosítékok alapján,

amelyek szerint Madridban a kormány helyzete kedvező,

a szocialista munkások központja, amely székhelyét Valenciába helyezte volt, visszatért Madridba.

Miaja tábornok, a madridi kormánycsapatok parancsnoka tegnap összehívta a külföldi újságírókat, akiknek bemutatta egy kormánycsapatban szolgált pilóta hőltetését, aki gépével lezuhant a felkelők vonalain belül. Miután a pilótát megölték, labdába tették és ejtőernyővel a városba eresztették.

Miaja tábornok kvalifikáhatatlannak minősítette ezt a gesztust, de ennek ellenére kijelentette, hogy utasítást adott a lezuhant felkelő pilóták életbenhagyására.

Egnek a középületek Madridban

A Havas madridi jelentés szerint Madridban több középület ég, ezek között a francia nagykövetség is.

A légügyi minisztérium jelentése szerint a köztársaságiak 23 vadászpilótájával megátadott 15 zendülő-gépből álló rajt és 5 gépet lelőtt. A köztársaságiak egyik repülőrajza bombákat dobott le a salamancai állomás épületére és lángbaborította azt. Nagymennyiségű hadianyag, ami az épületben volt elraktározva, tönkrement. A kormány egy másik repülőrajza megjelent Cadix felett és 18 bombát dobott le az ottani hadianyagraktárra és a kikötői rakpartra, ahol a zendülők flottája állomásozik.

A zendülők repülőgépei tegnap este Madrid több pontját bombázták gyújtóbombákkal. A bombázásnak igen sok halott és sebesült áldozata van. Legfőképpen az Atocha-teret és a Cortez-teret bombázták. Az éjjeli folyamán az ég vörös volt, az égő házak bevilágították a környéket. A Savoy-szálló elpusztult.

A kormánycsapatok körülfojták az egyetemi várat megszállott felkelőket

A tetuani rádióállomás azt jelenti hogy Varela tábornok tegnap meghódított hadállásainak megerősítésén munkálkodik. A kormányerők minden ellentámadási kísérletét megfújtották. Madrid északnyugati negyedeinek szélső uccáit teljesen megszállva tartják a felkelő haderők. Tegnap este a sötétség beállta után, mint a Havas tudósítója jelenti, a felkelők elfoglalták az egyetemi várat, egészen a filozófiai kar épületéig.

A vasárnapi és hétfői ellentámadások során azonban a kormány milicái körülfojták az egyetem épületében tartózkodó felkelőket és azok segítségére jött újabb felkelőcsapatokat visszaverték.

A Reuter szerint kedden délelőtt 11 órakor még tartott a főváros légbombázása. Madrid lakói az éjjel nem tudtak aludni a zendülők tüzéségeknek szakadatlan tevékenysége miatt. Az Atocha-pályaudvart felgyújtották a felkelők.

A kormány hivatalos közleménye

Madrid, november 17. A Havas továbbítja Madrid védelmi bizottságának alábbi hivatalos közleményét:

Tegnap este ellenséges repülőgépek újabb

bombázást hajtottak végre Madrid felett. A bombák három kórházat eltaláltak és a katasztrófa elhárítására a betegek és sebesültek kilakoltatására volt szükség. Gyújtóbombák számos házát borították lángba. Kedden reggel a munkásnegyedet újra bombázták, a bombázásnak sok az áldozata. Ugyancsak a munkásnegyedet érték a nehéz tüzéség gránátjai is. A marokkói csapatokat, amelyek hétfőn este az egyetemi vár bölcsészeti szakának épületéhez értek, a kormánycsapatok ellentámadása eredeti állásukba kényszerítette vissza. Az ellenséges haderők egy részét csapataink szétszórta és nagy hadianyag került kezükbe. Az éjszaka folyamán az ellenséges haderők a Vela-

ques házhoz jutottak el el, de kedden reggel csapataink heves támadást intéztek az ellenséges haderők két szárnya ellen és előrenyomultak. A többi frontokon említésre méltó esemény nem történt.

Sevilla, november 17. A rádióleadó jelenti: A tegnapi hadműveletek során sok orosz tankot fogtunk el, úgyhogy az eddig foglyul ejtett tankok száma huszra emelkedett. Cassa del Camopnál egy vadász s egy bombavető repülőgépet a felkelő csapatok lelőttek. Talaverából jelentik, hogy az Esquarial palota és monostor kárai a bombázás következtében rendkívül nagyok. Értékes tárgyak tűntek el, a könyvtárat pedig megsemmisítették lehet tekinteni.

Belejezett tények elé akarja állni a japán hadsereg Kinában a világot?

PEKING, november 17. (Rador.) A Szujan tartománybeli invázióval kapcsolatban a kínai hatóságok meg vannak győződve róla, hogy a kvantungi japán hadsereg befejezett tények elé akarja állítani a világot. Ezért nyugtalanul várják a nankingi kormány állásfoglalását. Csang-Kaj-Sek marsall állítólag Szujanba utazott.

Óriási mértékben bővítik ki a francia hadiflottát

A legújabb német döntéssel is foglalkozott a francia minisztertanács

Párizs, november 17. (Rador.) A kormány ma minisztertanácsot tartott Lebrun elnökletével, amelyen Delbos beszámolt a külügyi helyzetről és különösen a folyamhajtásai záradékának Németország által való felmondásával foglalkozott. A kormány elhatározta, hogy részvétét fejezi ki a saintchamasi katasztrófa áldozatait hozzászartozóknak és államköltségen temetteti el a halottakat.

Daladier hadügyminiszter előterjesztette a vezérkar keretében való változásokra vonatkozó indítványát. A munkügyi miniszter a textilipari munka megszervezésére vonatkozó törvényrendeleteket mutatta be, amely a 40 órás munkahét bevezetéséről szóló törvény alapján áll. Monnet a munkaadók és mezőgazdasági munkások viszonyát szabályozó törvénytervezetet terjesztette elő.

Dupac tengerészeti miniszter a francia hadiflotta kiegészítésével kapcsolatban rámutatott arra, hogy többek között négy 25 ezer tonnás és két 35 ezer tonnás hadihajót építenek, azonkívül számos közep-nagyságú és 26 kis hajó építése van folyamatban. Ugyancsak építés alatt állanak új tengeralattjárók, vízirepülőgépek és egy petróleumtank.

„STYL” füzőszalón

Legújabb füző- és melltartókülönlő-gességek. Vidékre azonnali próba. Tekintse meg legújabb modelljeinket. Str. Gen. Neulcea 2, I. kapu. I. em.

Csak **1** krem tartalmaz Eucerint a
NIVEA-KRÉM

Mert a bőrökön Eucerint nem
kivétel, hanem még a legdrágább luxuskremmel
sem!

Popovici Mihályt Bécsben megoperálták

Bucuresti, november 17. A Capitala hírt ad arról, hogy Mihai Popoviciot az elmúlt héten Bécsben operációnak vetették alá. Popovici felépült és pénteken hazakereszt, hogy vasárnap résztvehessen az Aradon rendezendő antirevizionista gyűlésen.

Tovább tartanak a véres zavargások Beyrouthban

Beyrouth, november 17. (Rador.) A város külső negyedeiben az éjjel folyamán tovább folyt a harc, amelynek során 72 személy sebesült meg. Az összes uccákon fegyveres járőrök cirkálnak. A hegylakók be akartak hatolni a városba, de a katonaság visszazszorította őket. A városban nagy az izgalom.

Zsidóverés a budapesti egyetemen

Budapest, november 17. (Rador.) Újabb zsidóellenes rendezvények játszódtak le a budapesti egyetemen. A zsidó diákokat megakadályozták az előadásokon való részvételben és többeket közülök megsebesítették.

Nagy nyugtalanság a német náci körében a politikai perek és összeküvések nagy emelkedése miatt

Párizs, november 17. (Rador.) A Havas berlini jelentése szerint a politikai perek számának emelkedése és az állambiztonság elleni összeküvések miatt eszközölt nagyszámu letartóztatások nyugtalanságot keltek nemzeti szocialista körökben, amelyek ebben a németországi kommunisták tevékenységét látják. A megtorlási hadjárat bevezetése végett az igazságügyi minisztérium értekezletet hívott össze, amely az összeküvések elfojtásán kívül a „fajgyalázási” büntetékkel is foglalkozott.

Az iparigazolványok beváltása. Közölte az Uj Kelet, hogy az iparigazolványok beváltásának határidejét december 1-g meghosszabbították. A Zsidó Párt ezuttal nyomatékosan fűlívja az érdekeltek figyelmét, hogy ne halogassák a fontos és iparosaink léteérdekét érintő ügy elintézését és ne várják be a vég-ső terminust, hanem a közeli napokban vegyék igénybe a párt segítségét.

Az év legnagyobb sikere

MICHAEL SOLOCHOW:

A Csendes Don – Trilógia

I. kötet: A csendes Don 314 oldal
II. kötet: Viharos napok 320 oldal
III. kötet: Kozákok lázadása 292 old.

Most már kapható a teljes mű!!!

Az első nagy és elfogulatlan regény Oroszország átalakulásáról.

EPOCHÁ.

FRATERNITAS Könyv- és Lapkiadó R. T. nyomása Cluj, Strada Baron L. Pop 10. Telefonszám: 8-61.

CENZURAT

Taxa postală
plătite în R.
No. 224713/

10. Telefon:

Havonta 110, negy
évre 600, egészévre
földre: Havonta 2,
félévre 12, egészévre
detések díjszabás sze
KELET“ az erdélyi é
dóság egyetlen polit
Cikkeink utányomás
rás megjelölésével e

Az öngyilkos

A francia népront
minisztere: a kiváló
kos lett. Bezárkózott
totta a gázscapot és r
meg gazdasszonya ágy
Salengro tettének o
hadjártaiban keresik,
akció lovagjal indított
alatti fejtérálással vid
derék politikust.

Bár a lefolytatott v
tásta Salengrot, a fin
sem tudta elviseelni az
mak légkörét és meg
élet parázitának, alvil
jától, hatalmának tette
nekült.

Salengro öngyilk
egyéni életének trag
nemcsak egyéni érde
jelkéségének bizonyít
közszellemnek is, mely
got és főleg a mai fr
hatja.

Ha Kelet- és Déle
pillantunk, akkor alig
Fengroéhoz hasonló ér
tájon nem nagyon ve
kusok, ha panamáival,
eselekedtetél vadóják
ben vagy alapjuk v
pedig ha nincs: a pol
kélyes szintje nem so
Salengronak kezében
mert megrálgalmazták
a hatalmat, amely be
tett többé érteket szá
Európa... a h
becsülik a politikuskok
többre becsülik, hogy
érés feláldozásával
választják a a hatá
az előnyöknek élvezet
mal járnak.

Bizonyos, hogy Fran
denki cselekedett vol
lón. De hogy Saleng
tét, annak egyéni o
oka, hogy a francia
életi tisztaság és a h
lett a pusztá cinizmu
a hatalomért küzdend
lag a hatalomért tes
hogy a hatalmon ker
álláspontot, egy fel

A sajtótörcvény a román sajtó

Djuvara igazságü
zete általános vihart
tett az összes érdeke
javaslat, mely teljes
testületekből a Tran
irást, általános irány
mű, hogy az egész
től szélsőbalig, heves
lene. De általános vi
vényjavaslat az ellen
körében is. A nemzet
zottságot küldött ki
dés tanulmányozásár
harcot hirdett meg
lén. A párt a jelenleg
vétele mellett kivá
tenni, amelyek a sajtó
kiszélesítenék.

A sajtóba erős vis
vényjavaslatnak. A C
„Élénk vita a sajtót
a következőket írja:
„A kormány javas
nap különbözőz kom
kalmat. Az összes
mint a többség jele
véleményüket fejez
felületesen és gyatr
bármint is módosítan
jót nem lehetne belő
parasztpárt külön b
a fennálló törvény
javaslatot dolgozta
sem érintené a sajtó
liberális párt, az ag
lönözö intellektuál